

letnik XCVIII - leto 1996

5

SLOVENSKI ČEBELAR

leto 1873 - pričetek periodičnega čebelarskega tiska na slovenskem

SLOVENSKI ČEBELAR

Št. 5
1. maj 1996
letnik XCVIII

glasilo čebelarских organizacij slovenije

v s e b i n a

c o n t e n t s

Janez Mihelič: Nekaj zanimivosti z letošnje razstave v Polju pri Ljubljani 129

ČEBELARJEVA OPRAVILA

Janez Brvar: Čebelarjeva opravila v maju 132
Vida Lešnik: Veterinarski nasveti za mesec maj 135
Marjan Debelak: Izboljšajmo čebelarjenje z našim narodnim panjem (AŽ) 135

BOLEZNI ČEBEL

Jože Matavž: Ostanke oksitetraciklina (OTC) v čebeljih pridelkih 138

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Jože Šimec: Kako uporabljamo in vzdržujemo Heckler čebelarsko luknjalo 140
A. Ribarič: Vakuumski pitalnik za sončne dni 141

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Vida Sladič: Občni zbor čebelarskega društva Zagorje ob Savi 144
Jože Žerdin: Člani čebelarske družine Črenšovci so kritično osvetlili čebelarske probleme na občnem zboru 145
Mirko Pavlin: Čebele in čebelarji v občini Semič 146

V SPOMIN OBLETNICE

Mirko Brložnik: Marko Podovšounik in njegovih 80 let 149
ČD Cerklje: Franc Bobnar osemdesetletnik 151

NAŠI ZNANI ČEBELARJI

Janez Mihelič: Tone Šercer – naš znani čebelar in inovator 151

MNENJA IN PREDLOGI ČEBELARJEV

Lado Šušteršič: ŠUČEB – Panjska enota v zložitven čebelnjaku ali na avtomobilski prikolici 154

POVERJENIKI ZA PASIŠČA MALI OGLASI

Janez Mihelič: Some news from the XIX. Republican Beekeeping exhibition in Polje near Ljubljana 129

BEEKEEPERS OCCUPATION

Janez Brvar: The Apiarists Occupation in May 132
Vida Lešnik: The veterinary advice 135
Marjan Debelak: Let us improve the beekeeping with our national AŽ hive 135

BE DISEASES

Jože Matavž: The Residue of OTC in bee products 138

FROM THE EXPERIENCE OF OUR APIARISTS

Jože Šimec: How We use and maintain a Heckler beekeepers perforator 140
A. Ribarič: A vacuum feeder for a sunny days 141

FROM LIFE OF THE SOCIETYS

Vida Sladič: The Regular Annual Assembly of the Zagorje Beekeeping society 144
Jože Žerdin: The members of the Beekeeping society Črenšovci has discussed in the Annual Assembly problems of Beekeeping 145
Mirko Pavlin: The Bees and Beekeepers in the community Semič 146

IN MEMORIAM ANNIVERSARY

Mirko Brložnik: Marko Podovšounik and his eighty years 149
ČD Cerklje: Eighty years of Franc Bobnar 151

OUR WELL KNOWN BEEKEEPERS

Janez Mihelič: Tone Šercer – our well known beekeeper and innovator 151

SOME SUGESTIONS AND OPINIONS OF BEEKEEPERS

Lado Šušteršič: ŠUČEB – a hive unit in a bee house or in a track – trailer 154

SMALL ADVERTISEMENTS

Slika na naslovni strani:

Češnja je zacvetela, začela se je prava čebelarska sezona. Foto: Marjan Debelak

NEKAJ ZANIMIVOSTI Z LETOŠNJE RAZSTAVE V POLJU PRI LJUBLJANI

prof. JANEZ MIHELIČ

Letošnja čebelarstva razstava, pripravljena v okviru republiškega čebelarskega seminarja v Polju, je bila po številu razstavljalcev in po številu razstavljenih izdelkov rekordna. To pa lahko rečemo tudi za obisk. Osrednja čebelarstva razstava v Sloveniji postaja tako iz leta v leto pomembnejša. Čebelarstva razstava ponuja čebelarjem izjemno priložnost, da se na enem mestu seznajajo z večino novosti na številnih področjih čebelarstva. Žal je bilo za vse razstavljalce letos eno nadstropje osnovne šole v Polju že premajhno in nastala je prevelika gneča. Tako si nekateri niso mogli ogledati prav tistih razstavljenih izdelkov, ki so jih najbolj zanimali. Zaradi tega bomo v prihodnje organizatorji morali razmišljati na širitev razstave v dve nadstropji šole, to pa bo omogočilo tudi ločitev komercialnega dela razstave od nekomercialnega. Čebelarjem inovatorjem, ki razstavljajo svoje izboljšave čebelarske opreme, bomo morali omogočiti, da jih bodo lahko razstavili v ločenem prostoru. Seveda, če bo njihov odziv tudi v prihodnje dovolj velik. Upamo, da se bo to zgodilo tudi prihodnje leto, ko bo v Polju že jubilejno dvajseto posvetova-

nje s čebelarsko razstavo. Seveda bo ob tej priložnosti, še posebej za razstavljalce, treba razmisliti o posebnih jubilejnih priznanjih in mogoče tudi nagradah za dolgoletno sodelovanje na tej prireditvi.

Tudi glede trajanja razstave bi bilo morda v prihodnje bolje, da bi trajala dva dni, in to v soboto in nedeljo, posvetovanje pa bi bilo zadnji dan. Tako bi si obiskovalci dan prej lahko v miru ogledali razstavo in se mogoče lažje odločili za nakup kakšnega

Mladi čebelarji iz Sevnice, ki so tudi obiskali razstavo, so se za spomin slikali z našima znanima čebelarjema Jankom Pislakom in inž. Šivicem. Foto: Franci Marolt

Letos se je razstave udeležilo tudi veliko čebelarjev iz Primorske.

Foto: J. Mihelič

izdelka. Ker sta posvetovanje in razstava hkrati, je to neugodno zlasti za tiste, ki želijo slišati vsa predavanja, saj si razstave ne morejo ogledati ali pa si jo ogledajo le bežno. Tako je menilo več čebelarjev, zato bo treba v prihodnje prisluhniti njihovim željam.

Novost letošnje razstave je bila udeležba dveh razstavljalcev iz Italije, prvič pa je

Novost delavnice čebelarske opreme Rakovec iz Ljubljane je bilo tudi dodatno stojalo za medene sate na koritu za medene pokrovice.

Foto: J. Mihelič

sodelovala tudi ena čebelarskih organizacij. To je bila Čebelarska družina Kranjska Gora, ki je prikazala svojo promocijo in zavarovanje čebeljih pridelkov ter svoje vključevanje v turistično ponudbo tega dela Slovenije.

Iz Italije sta se predstavili podjetje SAF iz kraja Schio (v bližini Verone) z najrazličnejšo čebelarsko opremo za majhna in velika čebelarstva in podjetje GIORDAN. To ima tudi svojega zastopnika, to je podjetje APIRUDI s sedežem v Malem Lošinjju na Hrvaškem. Izdeluje predvsem večjo opremo za srednja in velika čebelarstva ter stroje za polnjenje medu v kozarce. To je bila tudi novost na razstavi in čebelarji so se zanjo precej zanimali.

Pohvaliti pa moramo tudi ponudbo našega izdelovalca čebelarske opreme Antona Logarja iz Šenčurja. Tudi on je razstavil nekaj novosti, med njimi naj omenim novo kasetno točilo, v katerem se kasete obračajo, ne da bi jih dvigovali. Opremljeno je z elektromotorjem, vrtljaji pa so vođeni elektronsko. Zanimivi so bili tudi novi topilniki medu.

Mizar Franc Krže je na razstavi predstavil zaklado za AŽ panj. Njuna avtorja, inž. Marjan Debelak in Igor Francič, sta jo še nekoliko dopolnila in pripravila za serijsko izdelavo, tako da jo čebelarji že lahko naročijo pri tem našem znanem izdelovalcu panjev.

Verjetno se bo veliko čebelarjev odločilo vsaj za preizkus zaklade, saj je bilo zanimanje čebelarjev zanjo zelo veliko in gospod

Kasetno točilo za osem satov z vrtljivimi kasetami je novjši izdelek delavnice Antona Logarja iz Šenčurja. Foto: J. Mihelič

Krže ni mogel niti odgovoriti na vsa vprašanja.

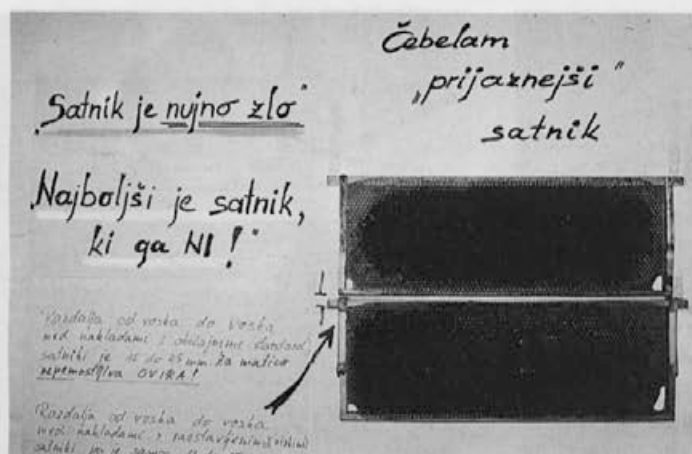
Tudi Jože Rihar je razstavil nekoliko spremenjene lovilce rojev, različne matične rešetke in drugo kovinsko opremo. Kakor vsako leto je na razstavi v Polju sodeloval tudi Marko Debevc z Vrhnik, vodja podjetja Apis M&D. Letos je prevzel tudi zastopstvo za italijansko podjetje SAF, tako da je svojo ponudbo satnic, pogač in izdelkov iz voska dopolnil tudi z izdelki te tovarne. Predvsem so čebelarji pokazali velik interes za cenena trisatna električna točila za majhna čebelarstva, pa tudi za sončne topilnike, izdelane iz nerjaveče pločevine in poliestra. Kovinoplastika Medja iz Lipc pri Jesenicah je prvič pri nas predstavila nov hlapilnik za mravljično kislino. Tovarna Saturnus je razstavila svojo embalažo za med, podjetje Unielektra pa elektronske programatorje za točila. Embalažo za med so razstavljali tudi drugi razstavljalci, tako da je ponudba že precej boljša kot pred leti. Upamo, da bomo sčasoma toliko napredovali, da bomo imeli enoten kozarec in pokrov za med, saj bi bilo to zelo dobro za boljšo prodajo slovenskega medu. Viktor Gornik iz Ljubljane je razstavil nekoliko izpopolnjene elektromotorje za točila, tako da so primerni tako za majhna kot velika točila in za različne električne napetosti. Marjeta Sušnik iz Prevalj je razstavila inverne sladkorne pogače za čebele; le-te zdaj uporablja vedno več čebelarjev. Kakor vsako leto je na razstavi tudi letos sodelovalo podjetje Medex iz Ljubljane ter predstavilo vrsto svojih izdelkov in čebelarstvo opremo. Nace Sotlar iz Šmartnega pod

Za ublažitev posledic pikov čebel je podjetje SITO d.o.o. iz Križ predstavilo svoj izdelek Helpic. Mogoče bodo z njegovo pomočjo lahko čebelarili tudi ljudje, ki so bolj občutljivi na čebelje pike.

Ponudba topilnikov za med je vedno večja.

Tako pa je predstavil izpopolnjeni satnik za nakladne panje Matjaž Vekovec iz Velenja. Foto: J. Mihelič

Šmarno goro pa je razstavil prospekte za medovito drevje, ki ga ponuja čebelarjem. Društvo Ajda je predstavilo svoje programe za uvajanje naravnega načina pridelovanja kmetijskih pridelkov, med te pa sodijo tudi čebelji pridelki.

V veliko pomoč čebelarjem, ki uporabljajo mravljično kislino pa bo novi hlapilnik, ki ga je razstavilo podjetje Medja (naslov na str. 160).

V nekomercialnem delu razstave so se predstavili različni razstavljalci, predvsem inovatorji, ki so čebelarjem prikazali svoje dosežke. Čeprav sem jih že navedel v zadnji številki čebelarja, naj še enkrat po-

hvalim njihovo inovativnost, med njimi pa predvsem Martina Adlešiča iz Črnomlja za njegov lahki nakladni panj in novo večnamensko podnico. Lada Šušteršiča naj pohvalim za njegov štirietažni regalni čebelnjak ŠUČEB, s katerim je, kot pravi, tudi sam zelo zadovoljen. Njegov članek o tem objavljamo v tej številki našega glasila. Pohvalim naj tudi Matjaža Vehovca iz Velenja za njegov res dober prikaz prednosti prilagojenega satnika za nakladni panj, Toneta Šercerja iz Kočevja za njegov veliki sončni topilnik (članek je objavljen v Slovenskem čebelarju, št. 4/96), v katerega je vgradil več svojih izvirnih zamisli, Lojzeta Lična iz Nove Gorice za njegovo prizadevanje za zdrave čebel, Antona Koželja iz Šmarja Sapa za lepo razstavo sveč in čebeljih pridelkov in še enkrat tudi Francija Marolta iz Sevnice.

Lahko smo zadovoljni, da očitno tudi naše čebelarstvo in ponudba dobro napreduje, in prepričan sem, da bo tudi jubilejna dvajseta čebelarska razstava prihodnje leto tako uspešna in zanimiva, kot je bila ta.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V MAJU

JANEZ BRVAR

Kljub dolgotrajni zimi in nosestavosti čebel, ki je to leto napadla številne družine, bodo le-te dosegle do akacijeve in smrekove paše vrhunec svojega razvoja. To velja predvsem za čebelarje, ki so z dovolj znanja in prizadevnosti doslej pri čebelah

postorili vse, kar je bilo treba.

Družine so iz dneva v dan živahnejše, zato ima čebelar vedno več dela. Ta mesec vsekakor že lahko bolj posežemo v razvoj družine. Pričakujemo lahko že tudi prve rezultate čebeljega in svojega dela. **Ta**

mesec nas torej čaka precej dela, in to:

- prestavljanje družin,
- skrb za dovolj veliko zalogo hrane,
- izenačevanje družin – preprečevanje rojilnega nagona,
- točenje medu,
- vzgoja matic in
- prevoz na pašo.

Prestavljanje družin v zgornji del panja – v medišče – je najpomembnejši del spomladanskih opravil. Pomembno pri tem opravilu je, da z njim ne prehitavamo, prav tako pa z njim ne smemo zamujati.

V normalnih spomladanskih razmerah sem ob kakovostni matici in vseh možnostih za dober in hiter razvoj družin ponavadi to lahko storil že v drugi polovici aprila. Ker je bila letošnja zima dolga, pa bomo to naredili nekoliko pozneje.

Čebele prezimujem v plodišču in izpraznjenem medišču. Medišče jim nastavim takrat, ko družina v plodišču zaseda vseh 10 satov. Delo opravim takole: pripravim si potrebno število satov in satnic, ki jih nameravam to leto dati v graditev določenemu panju. Razopažim in odkrijem matično rešetko. Iz plodišča odvezam odvečna krajna dva sata medu in jih dam v sredino medišča, z njune leve in desne strani pa dam po eno satnico, nato sat in spet satnico. V plodišču z leve in desne strani odmaknem sat s hrano od zalege in na njegovo mesto vstavim primeren sat za zaleganje. Ta postopek sam imenujem nastavitve medišča.

S tem posegom čebel še ne prisilim v medišče, matici le povečam prostor za zaleganje. V panju še vedno ohranim ogrevno blazino, vse tja do 15. maja. Po končanem delu ali zvečer nastavljenim družinam napolnim pitalnik s sladkorno raztopino. Približno čez 8 do 10 dni, ko sta oba sata vložena, v plodišču zaležena in je družina spet strnjena ter podseda, iz plodišča vzamem dva sata pokrite – zrele zalege. Na njuno mesto vložim že na pol zgrajene satnice, ki sem jih ob nastavitvi dal ob sredinska sata medu v medišču. Sredinska dva sata medu razmaknem, med njiju pa vstavim odvzeto pokrito zalego iz plodišča.

Družino na vagi imam ločeno izven čebelnjaka v posebnem paviljončku. Foto: F. Brvar

Ta postopek po potrebi ponavljam vsakih 8 do 10 dni in tako poskrbim, da ima matica prostor za zaleganje. Tako povečujem moč družin, v plodišču pa je vedno več odkrite zalege. Na ta način so čebele – dojilje vedno zaposlene, zaradi tega pa ne nastane rojilno razporeženje. Res imam s tem veliko dela, vendar imam zato družine vedno pripravljene za pašo, pa tudi z rojenjem nimam težav.

Zgodi se sicer tudi, da pri dobri matici v panju nastane presežek zalege. Kadar se zgodi to, odvečno zalego uporabim za izenačevanje slabših družin ali pa oblikujem rezervno družino. Več o rezervnih družinah pa v junijski številki.

Maja se rado zgodi, da je vreme dolgo časa deževno ali pa se celo precej ohladi. Skoraj vedno od 12. do 15. maja, torej na Zofijo in ledene može. Vedeti moramo, da družina porabi maja tudi 6 kg in več hrane. Zato bomo ta mesec še vedno pazili, da imajo družine dovolj veliko zalogo hrane, to je vsaj 8 kg na družino. Tako bomo imeli ob izdatnejši paši živalne družine. Ob paši jim ne bo treba polniti svojih osnovnih

zalog, ampak bomo skoraj lahko vse iztočili.

V čebelnjaku se vse družine nikoli ne razvijajo enakomerno. Vzroki za to so različni: slaba matica, bolezen, premajhna zaloga hrane ali pa je ta nepravilno razporejena, lahko pa tudi hladen ali vlažen panj.

Sam čebelarim tako, da v svojem čebelarstvu ločim tri vrste družin, in sicer: pridobitne, rezervne in vzrejne družine.

Moja težnja, verjetno pa tudi želja vseh čebelarjev je, da bi bile pridobitne družine vedno v polni pripravljenosti, tako da bi lahko v celoti izrabile vsako pašo. Kako to doseči? Omenil sem že, da z viškom zalege v posameznih družinah izenačujem oziroma krepim slabše družine, ki so sicer zdrave, vendar so bile motene v svojem razvoju. To je smiselno le za družine, ki rabijo manjšo pomoč. Družina, ki ne izpolnjuje vsaj minimalnih zahtev za samostojen razvoj, tega ne zasluži. V takšnih primerih je bolje matico iz pridobitne družine z nekaj čebelami in hrane odstraniti, vanjo pa vložiti celotno rezervno družino iz sedemsatarja.

Večina čebelarjev pri nas še vedno čebelari le na med. Naš in tuji trg pa postaja vse zahtevnejši. Naši pridobitni naporji naj bodo zato usmerjeni v pridelavo kakovostnega sortnega medu. Slovenske pašne razmere, predvsem za prevažalce, so takšne, da proti koncu maja lahko pričakujemo izdatno akacijevu pašo, junija smrekovo, nato kostanjevo in hojevo.

Če hočemo maja pridobiti čist akacijev med, bomo pred cvetenjem akacije ali medenjem smreke iztočili cvetlični med, čeprav medišča ne bodo polna.

Če pa pričakovanega medenja ni, moramo s sladkorjem poskrbeti za potrebno zalogo hrane v družini. To je tudi smotno, saj je sladkor za čebele cenejši od medu.

Pridelovalci cvetnega prahu bomo v tem mesecu nastavili tudi osmukalnike, če jih doslej še nismo. Cvetnega prahu je v naravi ta mesec več kot dovolj. Osmukalnike bomo nastavili le močnim družinam. Nastavili jih bomo brez osmukalne mrežice, to pa bomo vstavili šele po nekaj dnevih, ko se bodo čebele navadile na to oviro oziroma se bodo vletele, kot pravimo po čebelarstvu.

Maja in junija vzgojene matice so najboljše. Če matice vzgajamo sami, je ta mesec za to idealen. Maja in junija vzgojene in dodane matice nam čez leto zagotavljajo močne, nerojive družine, spodobne za dobro jesensko obnovo družin, s tem pa tudi za dobro prezimitev in uspešen spomladanski razvoj.

Vse čebelarje prevažalce, predvsem pa začetnike, želim opozoriti, da je zelo pomembna pravočasna priprava za prevoz na pašo. Kot je bilo pomembno, da smo čebele primerno okrepili za izrabo paše, tako je pomembno, da pravočasno poskrbimo za potrebno zdravstveno spričevalo, za pravočasno izbiro pasišč ter dodelitev stojišča na območju tiste čebelarske družine, na katero bomo peljali svoje čebele. Zadnje dni pred prevozom imamo v čebelnjaku še kup drobnih opravil in takrat nam ponavadi zmanjkuje časa.

V preteklosti sem slišal veliko kritik na račun nekaterih ČD, češ da se zapirajo, da čebelarjem z drugih območij ne dovoljujejo dovoza čebel. V večini primerov so te kritike neopravičene. Paša je tudi po zakonu prosta za vse. Seveda pa obstajajo nekatera merila, zlasti število panjev na določenem območju.

Na žalost pri nas še vedno ni izdelan niti pašni kataster niti pašni red, po katerem bi se lahko ravnali. Sam sem referent za določitev pasišč v ČD Alojz Greif Hoče, skrbimo pa za precej zanimivo pašno območje. Ne pomnim, da bi komu zavrnil dovoz. Za vsakogar sem poiskal najprimernejše stojišče, vse prevažalce pa sem razporedil tako, da drug drugemu niso bili v napoto. Kljub temu pa se redno pojavljajo čebelarji, ki ne upoštevajo želja domačih čebelarjev niti veterinarskih predpisov. To so t.i. čebelarji »noč ga dala – noč ga vzela«. Prav ti pa najbolj kritizirajo nered na pasiščih. Čebelarimo v 20. stoletju, po čebelarski zakonodaji pa smo celo za Grki v letu 594. Tedaj so namreč Solomonove postave določale, naj bodo prepeljane čebele postavljene vsaj 300 korakov od najbližjega domačega čebelnjaka.

Naj mi bralci oprostijo, da sem na koncu posegel na področje, ki ne sodi v temo članka. Menim pa, da je tudi to čebelarjevo

delo, vendar v drugem smislu, povezano pa je s čebelarjevo vzgojo in kulturo.

V prispevku nisem opisal opravil pri čebelah, ki jih je treba opraviti maja, bolj sem opisal, kaj in kako delam sam. Za začetnike

in neizkušene čebelarje je to gotovo razumljivejše. Drugi pa naj sami presodijo, kaj delajo drugače kot jaz, morda bolj ali manj uspešno.

VETERINARSKI NASVETI

V tem obdobju smo si že ustvarili sliko o zdravstvenem stanju čebeljih družin. Končali smo zdravljenje čebeljih družin proti noseimi, varoji in pršici. Maj je mesec, v katerem čebelar ne dajemo več zdravil, saj le-te že prinašajo nektar, čebele pa smo spustili v medišče. Zaradi tega lahko zdravilo pride v med, takšen pa je oporečen za javno porabo. Na čebelarjenje zelo vplivajo vremenske razmere aprila in maja. Pojavijo se lahko primeri akutne nose mavosti, majske bolezni, na vlažnih območjih pa tudi poapnela zalega. Utegne pa se tudi zgoditi, da nas preseneti pojav hude gnilobe čebelje zalege.

Majska bolezen se pojavi po daljšem deževnem obdobju, saj pašne čebele v panj ne morejo prinesiti nektarja in vode, družina pa je založena s cvetnim prahom. Mlade čebele so zaradi tega izpostavljene zaprtju. Zaradi pomanjkanja vode se cvetni prah zadržuje v prebavilih in se ne more izločiti. Tudi noseima lahko vpliva na pojav majske bolezni, saj pašne čebele odmrejo, tako da zalega ne dobiva dovolj nektarja in vode.

Majska bolezen lahko izbruhne zelo hitro.

Prva znamenja bolezni so, če se na bradi pojavi sto ali več mladih čebel, ki zaradi izumiranja padajo pred panj in skušajo iztisniti vsebino črevesja (čep, sestavljen iz cvetnega prahu).

Za preprečitev bolezni je priporočljivo postaviti v bližino čebelnjake napajalnik z vodo, v katero dodamo malo soli. Če je bolezen ugotovljena klinično, moramo čebelar pokladati sladkorno raztopino v razmerju 2:1 (2 dela vode, 1 del sladkorja).

Mesec maj je tudi čas za izrezovanje trotovine. Na ta način lahko zmanjšamo okuženost z varoo. S pregledom izrezane trotovine si lahko ustvarimo sliko okuženosti čebelje družine z varojo. Trotovino odstranimo neškodljivo.

V začetku maja začnemo razmišljati o čebelji paši. Vsak, ki bo čebele peljal na pašo, prodal ali jih kako drugače odtujil, si mora priskrbeti zdravstveno spričevalo. Na njem mora biti jasno napisana laboratorijska preiskava čebeljih mrtvic in klinični pregled čebeljih družin na hudo gnilobo čebelje zalege.

Veterinarski zavod Slovenije
OE Maribor

Vida Lešnik, dr. vet. med.

IZBOLJŠAJMO ČEBELARJENJE Z NAŠIM NARODNIM PANJEM (AŽ)

MARJAN DEBELAK

**SREČA ali smola, da imamo Slovenci
AŽ panj?**

Pozabili smo že znamenito panjsko vojno, ki se je končala pred približno 20 leti. Tudi izid te vojne ni povsem jasen. Slovenski žnideršičevci so brez dvoma ostali pri svojem prepričanju, da je Anton Žnideršič sestavil in razširil ravno pravi panj za čebelarjenje, kakršnega si želijo. Na drugi strani so ostali sicer maloštevilni, a začuden slovenski privrženci najbolj razširjenega (nakladnega) panjskega sistema po svetu. Še danes ne morejo razumeti, kako

Panjska končnica kot sodobni otroški likovni izdelek. Tradicija poslikavanja panjskih pročelij je pri Slovencih tako zakoreninjena, da se vse do zdaj prenaša iz roda v rod. Vezana je na čebelarjenje v panjih, ki jih zlagamo v skladanice ter čebelnjake.

Gorenjski čebelnjak s kozolcem v Gorjah pri Bledu. Tako kot kozolci so tudi slovenski ulnjaki posebnost, ki je ni najti nikjer drugod na svetu.

Sodobni prevozní čebelnjak – zabojnik z Brezij na Gorenjskem.

je mogoče, da prav Slovenci, ki nismo med najbolj neumnimi narodi na svetu, tako trmasto zavračamo čebelarjenje v nakladnih panjih, saj je z njimi vendar tako malo dela, prinašajo pa tako velike dobičke...

Takšne razmere razjedajo mir, ki je zavladal po tej besedni vojni, zato včasih zaslišimo klic: »Tu nekaj ni v redu!« ali bolešno vprašanje: »Ali imamo Slovenci smolo ali srečo, da se je pri nas rodil Anton Žnideršič?«

...

Morda bo pravi odgovor na to vprašanje nekoč našel kakšen iznajdljiv psiholog. Mi pa skušajmo za to našo posebnost najti nekaj bolj otipljivih in vidnih razlogov.

1. Slovenci se brez dvoma najbolj množično ubadamo s čebelami. Smo narod čebelarjev. Čebele ljubimo in obožujemo, zato jih nimamo samo za pridelavo medu. Ljubiteljski čebelarji gotovo najdejo največ zadovoljstva v našem tradicionalnem tipu čebelarjenja.

2. Pri nas je zakoreninjeno čebelarjenje v čebelnjaki, od tod tudi posebna kultura čebelarjenja. Čebelnjaki so čebelarjeva svetišča in umetniške galerije.

3. Pri nas čebelarimo s panji v skladanicah; ti so že od kranjčev naprej tako naša posebnost in značilnost kot tudi prednost.

4. Pri nas je še razmeroma dovolj čebeljih paš, vendar so zelo neredne in povečini manj izdatne kot pri sosedih. Zato skoraj ne omogočajo poklicnega čebelarjenja in tudi ne mehanizirane čebelarjeve pridelave na tekočem traku. Poleg tega so paše pri nas povečini gozdne. Kaj to pomeni, tudi vemo. (Kristalizacije medu = naglo odvzemanje medenih satov, gostota medicíne = manj satja).

5. Slovenci smo ob pomoči panjev v skladanicah že davno tega razvili selitev čebel na paše. Naše čebelarjenje na kolesih skoraj nima konkurence v svetu majhnih in srednje velikih čebelarstev.

6. Že to je več kot dovolj za trmasto

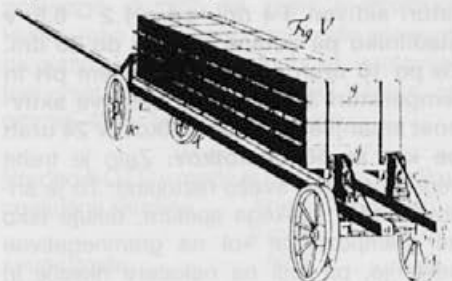
vztrajanje pri žnideršičih. Za povrh pa je prav pred dvema desetletjema AŽ panj našel svoj izgubljeni ali pozabljeni tretji panjski oddelek – zaklado in z njo izničil edini resni razlog, zaradi katerega bi nekoga mikalo spremeniti panjski sistem. Ta razlog je bil nekoliko premajhna prostornina AŽ panja, da bi lahko čebelarili »velikoprostorninsko«...

...

Ustavimo se za hip še pri izrazu »narodni panj«, ki smo ga uporabili v naslovu tega prispevka. Morda se komu zdi ta oznaka za AŽ panj neupravičena in pretirna. Pa pogledjmo.

– AŽ panj je plod domačega, slovenskega čebelarja, velikega narodnjaka, ki je ob spremembi čebelarjenja iz nepremičnega v premično satovje vložil v ta panj veliko svojih ustvarjalnih domislic. Vendar je Žnideršič ta panj, ki je le nekoliko podoben Albertijevemu, skromno imenoval po njem – Albertijev panj! Šele veliko pozneje se je ta panj, na predlog nekaterih naših vplivnih in razumnih čebelarjev, preimenoval v Alberti-Žnideršičev in končno Anton-Žnideršičev panj. Naj nam bo vzor tudi v tem pogledu!

– Nedvomno je AŽ panj zvesto nadaljevanje našega originalnega, tradicionalnega, »narodnega« čebelarjenja s panji, ki se zlagajo v skladanice in spravljajo v stalne in prevozne čebelnjake.

Anton Janša (1737–1773). Risba je Janšev izdelek, posneta iz slikovnih prilog v knjigi »Popolnoma podvnučenje za vse čebelarje«. Knjigo je napisal A. Janša in je izšla v nemškem jeziku leta 1775. Leta 1792 je knjiga izšla v slovenskem prevodu. Prikazuje priporočilo, kako voziti na pašo čebelje družine v panjih, podobnih kranjčcem. To je bilo tedaj zunaj naše dežele velika novost. Pri nas je ostalo prevažanje čebel v skladanicah način čebelarjenja tudi danes.

Anton Žnideršič (1874–1947). Slovenski velečebelar in industrijalec. Čebelarški izumitelj, pisatelj, mislec, vzgojitelj in organizator. Avtor AŽ panja in poglavitni »krivec«, da Slovenci še vedno ne sprejemamo drugega panjskega sistema.

– Lani je bilo v Sloveniji več kot 90 odstotkov AŽ panjev (97,4 odstotka AŽ panjev in njim podobnih ter 2,6 odstotka nakladnih panjev)! Zato to ni le naš »narodni« panj, temveč tudi absolutno prevladujoč panjski sistem v Sloveniji!

Slovenci smo z AŽ panjem sicer osamljen otok sredi čebelarškega oceana, vendar nam zato ni prav nič hudega. Če bi nam bilo hudo, ne bi ostali pri tem panjskem sistemu. Lahko pa smo ponosni in si štejemo v čast, da vse, kar potrebujemo v zvezi s tem panjem in načini čebelarjenja v njem, nastaja po naši zamisli in pameti.

...

Moj odgovor na vprašanje, zastavljeno v uvodu, je na dlani: Anton Žnideršič in njegov AŽ panj sta za nas sreča! Še več! Če ne bi imeli AŽ panja in njemu podobnih, bi si jih morali izmisliti (in si jih tudi izmišljamo) ali pa se prepustiti sistemu čebelarjenja brez čebelnjakov, ki je tuj naši čebelarški tradiciji.

Bolezni čebel

OSTANKI OKSITETRACIKLINA (OTC) V ČEBELJIH PRIDELKIH

dr. vet. med., JOŽE MATAVŽ

Oksitetraciklin (OTC) je najpogostejše uporabljen antibiotik v čebelarški praksi. Ker pušča v čebeljih pridelkih ostanke, mora biti njegova uporaba vedno pod strokovnim nadzorom. Uporabljati ga moramo tako, da bo verjetnost reziduov kolikor mogoče majhna. Pri tem je treba upoštevati učinkovanje OTC v panju, pa tudi to, da v pridelkih, kot je cvetni prah, lahko zaznamo sledove še po šestih letih. Vedno zanesljivejše metode omogočajo ugotavljanje najmanjših možnih ostankov v čebeljih pridelkih.

V številnih državah po svetu uporabljajo OTC kot sredstvo za zdravljenje in preprečevanje hude gnilobe čebelje zalege. Uporabljajo različne metode aplikacij od posipavanja čebel s sladkorjem v prahu, v katerega je vmešan OTC, pokladanja sladkornega sirupa ali medu z dodatkom OTC, do mešanja zdravila v krmilne pogače in škropljenja družin z nekoliko oslajeno zdravilno raztopino. Vse te metode bolj ali manj omogočajo ustvarjanje reziduov v medu. Med in drugi čebelji pridelki, uporabni kot živila za ljudi, ne smejo vsebovati ostankov antibiotikov. Zaradi tega so nekatere države, kot recimo Japonska, prepovedale uporabo antibiotikov v čebelarstvu. Tudi pri nas je bil do nedavna edini način zatiranja hude gnilobe čebelje zalege sežiganje obolelih družin, zdaj pa zakon dovoljuje tudi možnost zdravljenja obolelih družin. V naših čebelarstvih OTC pogosto uporabljajo celo preventivno, čeprav je ta način obrambe pred hudo gnilobo nezanesljiv. Vedeti moramo, da OTC ne deluje na spore in da brez drugih preventivnih ukrepov ni zanesljiva zaščita pred to boleznijo; kljub temu ga uporablja precej čebelarjev. S tem, seveda ob nestrokovni uporabi, omogočajo

ustvarjanje ostankov antibiotikov v čebeljih pridelkih.

Da bi zavarovali zdravje porabnika, razvijajo nove in natančnejše načine ugotavljanja ostankov OTC v čebeljih pridelkih. Znale so biološke metode, ki so zaradi vsebnosti naravnih antibiotičnih substanc (inhibina) razmeroma nezanesljive in nespecifične, metode fluorescence, ki so precej bolj občutljive in specifične in kromatografske metode. S številnimi poskusi so preverjali navzočnost ostankov OTC v čebeljih pridelkih, razgradnjo le-teh v njih in najbolj varno uporabo.

OTC je antibiotik izolirane plesni *Streptomyces rimosus*. Kemijska osnova so štirje benzolovi obroči. To je rumen kristalni prah, brez vonja, nekoliko grenkega okusa. V vodi je dobro topen. **V suhem stanju ostane aktiven do treh let. V nevtralni vodni raztopini ostane pri sobni temperaturi aktiven 3-4 dni, pri pH 2 – 6,5, v hladilniku pa ostane aktiven do 30 dni. Že po 10 urah se pri nevtralnem pH in temperaturi 37 stopinj C njegova aktivnost zmanjša za 34 odstotkov, v 24 urah pa kar za 66 odstotkov.** Zato je treba vedno pripraviti svežo raztopino. To je antibiotik zelo širokega spektra, deluje tako na grampozitivne kot na gramnegativne bakterije, pa tudi na nekatere rikcije in protozoje. Deluje bakteriostatično, zavira sintezo proteinov, učinkovit je tako v celici kot zunaj nje. Bakterije postanejo sčasoma odporne na OTC, odpornost pa je navzkrižna tudi za druge vrste tetraciklinov. Je razmeroma netoksičen, kot stranski pojav se lahko poruši mikroflora v črevesju. Alergije so razmeroma redke, le izjemoma se pojavljajo kot anafilaktične reakcije.

S poskusi so dokazali, da ostanki OTC niso samo v medu, ampak tudi v cvetnem prahu (Argauer, Herbert 1992), ki ga čebele naberejo tedaj, ko je v panju tudi onesnažen med. Prav tako so ostanki tudi v tedaj proizvedenem matičnem mlečku. Podobne koncentracije OTC kot v medu so našli tudi v čebelah (Gilliam, Taber, Argauer, 1987). Analiza vsebnosti OTC v cvetnem prahu je pokazala, da je razpolovna doba OTC v cvetnem prahu leto dni, v medu pa je ta doba le nekaj tednov. Poskusne družine so razdelili v dve skupini. Prvo družino so zdravili z dozo, ki jo priporoča proizvajalec (to je 7,5 g teramicina v treh litrih sladkornega sirupa – 105 mg OTC/l sirupa), drugo pa z dvojno dozo. Pri analizi so v vzorcu, odvzetem takoj po končani terapiji, našli pri prvi skupini povprečno 19 ppm OTC, pri drugi pa 29 ppm. Te vzorce so shranili in v obdobju šestih let večkrat analizirali. Šele pri zadnji analizi v cvetnem prahu niso več našli sledov OTC. Vzorce cvetnega prahu v posameznih panjih so odvzeli sedemkrat na vsake tri dni po končanem zdravljenju in šele po 21 dneh v vzorcu ni bilo več sledov OTC.

Prav tako so dokazali ostanke OTC v matičnem mlečku (Matsuka, Nakamura, 1990), pridobljenem v družinah, ki so jih zdravili s sladkornim sirupom (8 g teramicina na družino) in sladkornim posipom (4 g teramicina/29 g sladkorja v prahu). Drugo poskusno skupino so zaprli v mrežasto kletko, tako da čebele niso mogle izletavati na pašo. V obeh skupinah so ugotavljali tudi vsebnost OTC v medu. Vzorce so odvzeli 48 ur po koncu terapije.

Vrednost OTC v medu in matičnem mlečku poskusna skupina	konc. OTC (ppm)	
	v medu	v mat. ml.
sirup/proste	52,1	1,2
posip/kletka	47,8	17,9

Hkrati so spremljali tudi prenos onesnaženega medu in razgradnjo OTC v panju in »in vitro« pri temperaturah 25 in 35 stopinj C. V vzorcih, odvzetih drugi in peti dan po končanem zdravljenju, so bile v vzorcih, odvzetih v neposredni bližini krnilnika, koncentracije precej večje. Vrednosti pa so se po štirinajstih dneh prevesile v

Neznani roj lahko s seboj prinese tudi povzročitelja hude gnilobe in to z medom v mednih želodčkih čebel.

korist obrobni satnic, v katerih je bila koncentracija OTC do konca poskusa večja. Vzorce so bili odvzeti 2. in 5. dan, potem pa še šest tednov zapored enkrat na teden. Hkrati so analizirali tudi vzorce, hranjene »in vitro« pri 25 in 35 stopinjah C. Pri 35 stopinjah C je razgradnja OTC trajala osem tednov, pri 25 stopinjah C pa deset tednov po uporabi.

Ostanki OTC v medu (ppm)

odvzem	vrednost OTC
2. dan	52,1
5. dan	33,0
1. teden	26,8
2. teden	12,6
3. teden	6,9
4. teden	3,5
5. teden	2,7
6. teden	2,5

Vzorce prvega odvzema so shranili tudi pri temperaturi 35 in 25 stopinj C. Analiza teh vzorcev je potekala po enakem zaporedju kot analiza vzorcev, vzeti neposredno iz panjev. Vzorec, shranjen pri 25 stopinjah C, je stopnjo nezaznavnosti OTC dosegel po osmih tednih, vzorec, shranjen pri 25 stopinjah C, pa šele po 10 tednih.

Vsebnost OTC v matičnem mlečku, pridobljenem iz prostih družin, je dosegla

največ 1,8 ppm, tesno pa je bila povezana z vsebnostjo v medu ($r = 0,810$). Vsebnost OTC v matičnem mlečku je bila nezaznavna po petih tednih.

Z razpolovno dobo OTC »in vivo« ter »in vitro« sta se ukvarjala tudi Argauer in Mots (1991). Po njihovih analizah, opravljenih s kromatografijo, je razpolovna doba OTC pri temperaturi 34 stopinj C 12 dni, pri 4 stopinje nižji temperaturi pa 14 dni.

Na stopnjo onesnaženosti prav tako pomembno vplivajo različni načini uporabe (Lehner, Šimunaki, 1981).

Ostanki OTC v vzorcih medu glede na različne načine zdravljenja (štiri tedne po uporabi)

način aplikacije	ostanki v ppm
pogače 200 mg OTC	0,52
pogače 400 mg OTC	0,57
sladkorni posip 200 mg (3 aplikacije)	1,76
sladkorni sirup 200 mg OTC v 2,5 litra	0,34
kontrola	—

Vzorci so analizirali tudi štiri tedne po uporabi metode inhibicije rasti. Zaradi vsebnosti inhibina so pri enem kontrolnem vzorcu ugotovili dvojno predpisano dozo.

Rezultati omenjenih raziskav kažejo, da mora biti uporaba OTC v čebelarstvu vedno pod strokovnim nadzorom. Z ostanki ni onesnažen samo med, ampak tudi drugi čebelji pridelki. Pri tem je treba posebej poudariti dolgotrajno razpolovno dobo OTC v cvetnem prahu, saj ta v njem povsem razpade šele po šestih letih. Zelo pomemben je tudi podatek o prenosu medu v panju, saj je treba na podlagi le-tega pri zdravljenju s sladkornim sirupom medtem nujno izprazniti medišče. Novejše analize dokazujejo ostanki OTC tudi še osem tednov po uporabi, torej bi morala biti najmanj tolikšna karentna doba uporabe OTC v čebelarstvu. Le ob upoštevanju vseh omenjenih dejstev, priporočenih doz in drugih priporočil veterinarske službe bomo lahko uspešno krmarili med varstvom zdravja naših čebel in porabnika.

(Posvetovanje Polje 96)

Izkušnje naših čebelarjev

KAKO UPORABLJAMO IN VZDRŽUJEMO HECKLER ČEBELARSKO LUKNJALO

JOŽE ŠIMEC – Ljubljana

Že v zadnji lanske številki Slovenskega čebelarja sem vam predstavil valjčno luknjalo za medene pokrovčke, danes pa bi vam rad povedal nekaj navodil za njegovo učinkovito in uspešno rabo in vzdrževanje. Pri njegovi uporabi moramo predvsem paziti, da valjček postavimo pravokotno na površino sata, konice valjčka pa na pokrite celice sata. Pritisk usmerimo nekoliko navzdol in valjamo vzporedno s satnikom. Najprej valjamo nazaj in nato nežno naprej, valjamo celotno površino sata oziroma povsod, kjer so pokrite celice, občasno pa potopimo valjček v vročo vodo ($65 - 74^{\circ}\text{C}$), da preprečimo nabiranje voska na konicah.

Vzdrževanje luknjala

Po končanem delu oziroma točenju odstranimo vzmetno zaponko na luknjalu, raz-

stavimo valjček in vse dele operemo v vroči milnici. Pri tem si pomagamo s krtačo. Nato vse dele posušimo in jih shranimo v plastičnem tulcu.

Dodatna pojasnila za hitrejše delo

Pri starih satih in trdih celicah pritisk na sat povečujemo, dokler lunjanje ni ustrezno. Točenje je hitrejše pri mladih satih ter slabše pri starih in slabo odprtih celicah. Uporabljajte dva luknjala, enega za odkrivanje lepih medenih satov, drugega (model 2, širine valja 50,8 mm), pa za luknjanje grdo in nepravilno zadelanega satja. Vročo vodo za čiščenje valjčka imamo v večji posodi, tako da dalj časa ohrani svojo temperaturo. Ko se voda ohladi, ji dodamo vročo vodo. Valjčka ne približujemo ognju ali ogrevanemu dnu posode z vročo vodo, saj

se plastične konice lahko poškodujejo. Najbolje je imeti na dnu posode zaščitno mrežo, da se valjček ne poškoduje.

Nekatere prednosti luknjala

Ideja o luknjanju pokrovčkov je starejša od odstranjevanja pokrovčkov, čeprav se nam danes zdi popolnoma nova. Vsi sestavni deli valjčka so prilagojeni razmiku celic na satu, s tem pa dosežemo optimalno možno odprtost celice. Ta metoda precej skrajša čas za odkrivanje satov, zlasti če smo pri delu dovolj spretni in izurjeni. Čebele pokrovce uporabijo za vnovično pokri-

vanje novega medu. Tudi poškodba celic je manjša. Brez dvoma je pri točenju manj dela, delo pa tudi hitreje opravimo. Luknjalo lahko uporabljamo tudi spomladi. Tedaj z njim odkrijemo medene sate ob gnezdu, s tem pa čebelarjem in matici olajšamo širjenje gnezda in omogočimo prenos hrane. S tem ustvarimo občutek paše, kar ugodno vpliva na zaleganje matice. Iz lastnih izkušenj vem, da je luknjalo Heckler koristen pripomoček, predvsem za manjše ali srednje velike čebelarjenje, veliki pa seveda potrebujejo precej dražje avtomatske stroje.

VAKUUMSKI PITALNIK ZA SONČNE DNI

Svojih misli ne vsiljujem nikomur. Strinjate se ali ne, pitalnik je za marsikaterega čebelarja rakasta rana. Dopolnjevali so že obstoječe pitalnike. Mislim, da jim je le delno uspelo.

Skoraj v vseh primerih čebelar sam povzroči rop. Velikokrat gre za površnost. Razlita sladkorna tekočina v čebelnjaku, pitalnik, ki pušča, nepospravljena in nepomita posoda, v kateri pripravljamo sladkorno tekočino, so največkrat razlogi za rop. Včasih gre tudi za podcenjevanje in provokativen odnos do čebel: »Danes ne bo ropa, saj so mirne. Mudi se mi. Hrano jim bom dal prej kot ponavadi. Sonce je tako in tako v zatonu. En dan gor ali dol. Samo tokrat in nikoli več.« Ne glede na to, ali gre za tihi ali klasičen rop, družina je obsojena na propad.

Pitalnik, ki ga bom predstavil, ni novost, odgovorja pa zahtevam, ki naj bi jih pitalnik imel (tesnost, količina v litrih, čas ter vreme). Pošteno povedano, nekaj podobnega sem videl pri prijatelju. Dejal je, da se mu obnese in da je s pitalnikom zadovoljen. Mislim pa, da sem ga še bolj izpopolnil. In morda bo prav to zanimivo za čebelarje, ki zdaj z njim niso zadovoljni.

Poskusi doma

Na podlagi poskusov, ki sem jih opravil doma, sem moral občutno dopolniti prijateljev pitalnik. Dali so tudi odgovor na naslednja vprašanja:

1. Koliko sladkorne tekočine je lahko v steklenici, da iz nje ne izteče?

2. Koliko luknjic naj ima pokrovček in kakšen naj bo njihov premer?

3. Ali naj se tesnilo v pokrovčku odstrani, in če, zakaj?

4. Kako je z različno gostimi tekočinami v steklenici?

5. Kako naj ravnamo pri dražilnem krmljenju, dohranjevanju in krmljenju za prezimitev?

Praktični poskus

Pitalnik sem preskusil praktično. Leta 1993 sem z njim opremil dva petsatna panja. Tekočino sem dolival ob različnih urah in različnem vremenu in opazoval, kaj se dogaja. Na zunaj ni bilo videti ničesar, čebele so bile mirne. Notranji pregled je potrdil domnevo, da je bilo vse v mejah normalnega. Življenjski cikel je tekel na-

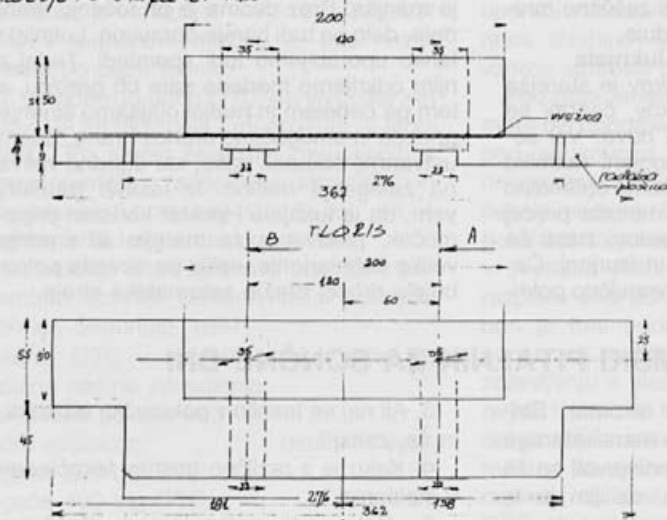

*Devetsatni AŽ panj s pitalnikom na dve steklenici.
Foto: A. Ribarič*

Pitalnik za 10-satno
Prilagojen je za panje, ki jih
izdeluje Franc Kržeta iz Vrhnike

1/18/15

M=1:2

prej. Uporabil sem okrogli stekleni steklenici po 0,5 l.

Leta 1994 sem s temi pitalniki opremil dva devetsatnarja in en desetsatni panj. Uporabil sem jih samo za dodatno krmljenje za prezimitev. Čebele so tekočino pridno pobirale. Uporabil sem ovalne steklenice s prostornino 1 l.

Lani sem tako opremil še preostale panje. Tako imam zdaj s temi pitalniki opremljene štiri devetsatne panje, tri desetsatne (enega sem kupil junija) ter dva pedsatna panja. S takim čebeljim premoženjem začnem zadnji del poskusa.

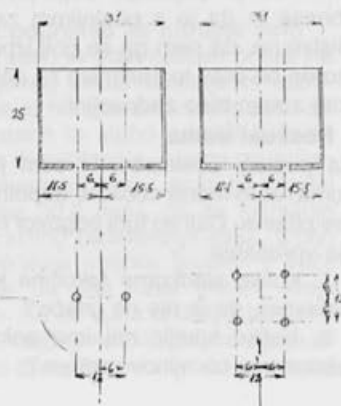
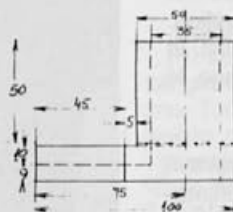
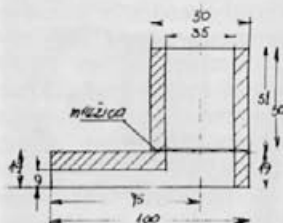
Z dražilnim krmljenjem začnem že marca, nadaljujem z dohranjevanjem (slabo vreme, ni paše) prek cele sezone in končujem s septembrskim krmljenjem za prezimitev. Ocenim dobre in slabe strani.

1. Z uporabo tega pitalnika sem v obdobju krmljenja za prezimitev za polovico zmanjšal število obiskov v čebelnjaku (stari 9- in 10-satnarji imajo pitalnike, ki držijo od 0,8 do 1 l sladkorne tekočine). Ob uporabi Kržetovega panja se število obiskov zmanjša še za tretjino, ker uporabim tudi pitalnik, ki ga kupite s panjem. Vhod v pitalnik pripremem.

A-B

5/18/15

Pokrovček
z novopani
M=1:1

2. Čas in vreme (čas: zjutraj, popoldne, vreme: oblačno, sončno in deževno) me nista omejevala.

3. Imel sem pregled nad popito sladkorno in drugo tekočino v steklenicah.

4. Tekočino, ki je ostala v steklenicah, sem brez odpiranja okenca vzel in dotočil tistim panjem, ki so sladkorno tekočino še jemali. Brez notranjega pregleda sem lahko spremljal, koliko ima vsak panj zaloge za prezimitev.

5. Najpomembneje je, da čebelar ni odvisen od časa in vremena in da vse poteka brez težav.

Odgovori na vprašanja, postavljena v poskusni fazi doma:

1. V steklenici je lahko:

- za razmerje (sladkor-voda)

1:2 0.95 l slad. tek.

– za razmerje (sladkor-voda)

1:1 0,9 l slad. tek.

- za razmerje (sladkor-voda)

2:1 ali več 0,85 l slad. tek.

2. Pokrovček naj ima za dražilno krmljenje dve luknjici premera 2 mm, za hranjenje pa štiri enako velike luknjiice.

3. Tesnilo naj se iz pokrovčka odstrani, saj s tem čebelam omogočimo lažji dostop do sladkorne tekočine.

4. Ne glede na gostoto je v steklenici tekočina. Redkejša tekočina bo iz steklenice stekla veliko prej kot gostejša. Vprašanje je tudi, kako so posamezne tekočine glede na gostoto pokvarljive.

5. Pri samem ravnanju ni večjih razlik. Za dražilno krmljenje uporabljamo redkejšo (dražilno) sladkorno tekočino, za dohranjevanje in hranjenje za prezimitev pa gostejšo sladkorno tekočino (stvar presoje in določitve razmerja oziroma gostote tekočine). Tudi uporaba zamaškov je nekoliko drugačna. V prvem primeru uporabim pokrovčke z dvema luknjicama, v drugem primeru pa pokrovčke s štirimi luknjicami.

Od 20 steklenic je sladkorna raztopina samo pri eni (5 odstotkov) iztekala skozi luknjice pokrovčka (objektivna razlaga, zakaj je premalo tekočine v steklenici). Sladkorna raztopina je bila narejena v razmerju 1:2, v steklenici pa je je bilo 9 dcl. Pri drugačnih gostotah sladkorne raztopine iztekanja ni bilo. Priporočam previdnost. Ste-

Tudi za petsatarje lahko izdelamo takšne pital-
nike in uporabimo manjšo steklenico z 0,7 litra.
Foto: A. Ribarič

klenice vedno natočim do vrha. Če pri dolivanju tekočine v steklenice vidim, da je katera polna le približno do polovice, tekočino dolijem, tako da je steklenica polna. Sicer jo pustim pri miru, da čebele sadkorno raztopino polijejo do konca.

Izdelava pitalnika

Pitalnik 9-satarja starejše izvedbe je zgrajen iz:

– lesenega kvadra (200cm x 50cm x 44cm)

– podložne ploščice.

– mrežice z 2 mm, 2 mm ali 3 mm x 3 mm velikimi luknjicami ter

– zapiralne letvice (lahko uporabim staro).

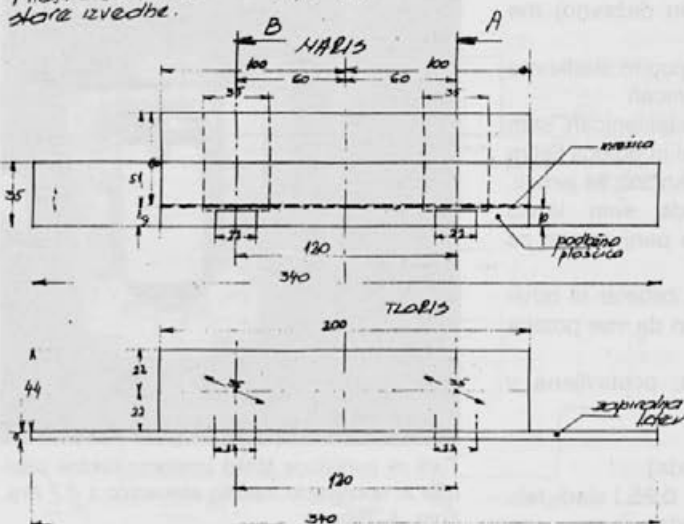
Če te dele zbijemo ali privijemo, nastane pitalnik. Položimo ga na dno plodišča, za okence. S polovico zaporic (zapahov), ki jih prej privijem na konstrukcijo okenca, pritrdim pitalnik. Za 9- in 10-satar starejšega datuma velja, da najprej odstranim klasični pitalnik. Odprtino, ki nastane, zaprem s kovinsko mrežico.

Pitalnik za 10-satni panj (v tem primeru Kržetov) je drugače zasnovan. Nima zapiralne letvice, ima pa večjo podložno ploščico. Pitalnik vtaknemo v odprtino na okencu, zaprto z zapiralno letvico. S tem smo opravili vse. Pitalnik je trden, tako da posebna pritrditev ni potrebna.

Za 5-satni panj je konstrukcija pitalnika enaka kot za 9- ali 10-satnega. Mere (gabariti) pa so precej drugačne. Kvader, v kate-

Pitalnik za 9 sator
stare izvedbe.

M = 1:2

Op. Zapirna letv je paneta po
dajanskemu stanju v panju.

rega vtaknemo steklenico, je na zunanji strani za 20 mm posnet (gledano z vrha navzdol), in to po vsej širini izvrtine luknje. Če tega ne naredimo, v pitalnik ne bomo mogli postaviti niti 0,5-litrške steklenice (je premalo prostora).

Ker se mere posameznih panjev razlikujejo tudi do 15 mm (predvsem to velja za panje starejše izdelave), priporočam, da pred izdelavo pitalnika panje izmerite.

OBČNI ZBOR ČEBELARSKEGA DRUŠTVA ZAGORJE OB SAVI

VIDA SLADIČ

V soboto, 2. decembra 1995, smo se čebelarji našega društva zbrali v lepo obnovljeni restavraciji Kum v Zagorju na občnem zboru. Po izvolitvi delovnega predsedstva nam je predsednik izčrpno poročal o delu v minulem letu. V poročilu je poudaril predvsem organizacijo predavanj v zimskih mesecih, različna srečanja in izlete ter prizadevanja pri zdravljenju hude gnilobe čebelje zalege, saj se je bolezen kljub skrbni kontroli pojavila pri nekaterih čebelarjih našega društva. Predsednik je opozo-

ril, da moramo biti res vsi pazljivi, kajti le s skupnimi močmi bomo pri zatiranju te nadloge uspešni.

Poročilo blagajnika je bilo zelo optimistično. V našem društvu imamo torej dobre gospodarje, zato smo na volitvah, ki so sledile, zbrali dosedanje člane upravnega odbora tudi za prihodnje mandatno obdobje.

V razpravo se je vključil tudi predsednik Čebelske zveze Slovenije, sicer pa član našega društva. Pohvalil je delo našega

društva ter nam predstavil težave, s katerimi se srečujemo v ČZS, npr. cene medu in čebeljih pridelkov, nakup zdravil in učinkovitost le-teh, prav tako pa tudi težave pri preskrbi s sladkorjem za krmljenje, saj nam ministrstvo za kmetijstvo pri tem ni veliko pomagalo. Škoda, upali smo, da se tamkajšnji strokovnjaki zavedajo pomembnosti čebel za kmetijstvo. Menili smo, da je treba zavarovati znamko našega pristnega medu. Po razpravi smo sprejeli dokaj pester program dela za leto 1996.

Med nami je bil tudi naš dolgoletni član, več let tudi član UO, g. Edi Štern, ki prav te dni praznuje 80-letnico. Pri teh letih je še zelo vitalen in še prav rad zapleše. Ob visokem jubileju mu želimo, da bi še dolgo ostal zdrav in vesel, da bi še lahko svetoval in pomagal mlajšim čebelarjem, tako kot je doslej.

Po uradnem delu je sledilo družabno srečanje, na njem pa smo pokramljali in zapeli, pa tudi zaplesali, saj nas je ansambel Ajda kar pridno vabil na plesišče. Bilo je lepo do zgodnjih jutranjih ur.

ČEBELARSKA DRUŽINA ČRENŠOVCI KRITIČNO OSVETILI ČEBELARSKÉ PROBLEME

JOŽE ŽERDIN

Člani čebelarske družine Črenšovci so se zbrali na rednem letnem občnem zboru. V njej je zdaj 26 članov, saj združuje čebelarje iz občin Črenšovci, Turnišče in Odranci. Čebelarji skrbijo za približno 826 panjev. Kritično so opozorili na vse globljo krizo v čebelarstvu in menili, da bi morali oživiti delo čebelarskih krožkov na osnovnih šolah v Črenšovcih, Odrancih in Bistrici.

Delo čebelarske družine je predstavil njen predsednik Jože Žalik. Med drugim je povedal, da so za čebelarje prek lekarne Črenšovci priskrbeli zdravilo bayvarol, pa tudi sladkor. Udeležili so se strokovnega čebelarskega predavanja, ki je bilo v Polju pri Ljubljani. Sodelovali so pri zbiranju vzorcev medu za ugotavljanje navzočnosti hude gnilobe. Pohvalil je dober pridelek medu in dodal, da k zdravju čebel veliko pripomore tudi zdravo okolje.

Občine Črenšovci, Turnišče ter Odranci namenijo v svojih proračunih kar precej sredstev za dejavnost čebelarske družine in ohranitev čebelarstva. Tako so lani v občinskih proračunih za to namenili 195 tisoč tolarjev. Na občnem zboru so v družino sprejeli štiri nove člane, in sicer Martina Kusteca iz Dolnje Bistrice, Daniela Kolenka iz Črenšovcev, Štefana Gjereka iz Dolnje Bistrice ter Jožeta Zvera iz Brezovice. Čebelarje je pozdravil župan občine Odranci Ivan Markolja ter jim zaželel bogate paše v tem letu.

V razpravi so čebelarji kritično opozorili, da država premalo skrbi za to vejo kmetijstva. Mladih čebelarjev je vse manj, starejšim čebelarjem pa že peša zdravje, pa tudi mladostni elan jim je že »popustil«. Sprašujemo se, zakaj so hlevi prazni, državna kmetijska politika pa je takšna, da se mladi letos stežka odločajo za kmetovanje. Na občnem zboru so se spraševali, ali se bo čez pet ali več let zgodilo tudi s čebelami. Čebelarji so danes prepuščeni samim sebi in svoji iznajdljivosti, pri tem pa jih vodi zlasti ljubezen do čebel in narave nasploh. Dejstvo je, da 80 odstotkov vsega sadnega ter drugega drevja oprashi prav čebele. Več dreves rabi več čebel za oprasevanje. Spomladansko »sožitje« med cvetočim sadnim drevjem in čebelami, nam dokazuje, kako je narava blizu človeku. V deželi ob Muri, pa tudi na območju Čebelarske družine Črenšovci, je nekaj naselij, v katerih ni čebel, zato tudi ni oprasevanja sadnega drevja. Sadjarji in kmetovalci se tako jeseni sprašujejo, zakaj sadje ni obrodilo. Vzroki so na dlani: tam, kjer ni čebel, tudi oprasevanja ni in s tem tudi ne jesenskega pridelka. Zato so sklenili, da bodo letos posebno skrb namenili medovitim rastlinam, zdravljenju čebel, oživiljanju čebelarskih krožkov na osnovnih šolah Črenšovci, Bistrica ter Odranci. Januarja letos bodo za članstvo pripravili strokovno predavanje o čebeljih boleznih, zdravljenju, biološki osk-

rbi ter drugih dejavnostih, ki čakajo čebelarje čez leto. Spomladi bodo organizirali družabno srečanje s piknikom. Društvo se bo še naprej povezovalo z medobčinsko Zvezo čebelarskih druženj Lendava. Za pasišča v okolici Bistrice bodo izdelali katastrske mape. V vasi ob Mariboru, zlasti v

Srednjo, Gornjo in Dolnjo Bistrico, vsako leto pripelje čebele vse več čebelarjev iz drugih čebelarskih druženj, čebelarji pa imajo svoje čebele bodisi na paši, bodisi jih tam prezimujejo. Na občnem zboru so sklenili, da bosta za pasišča doslej skrbela Štefan Cigan in Štefan Gjerek.

ČEBELE IN ČEBELARJI V OBČINI SEMIČ

MIRKO PAVLIN

Čebelarji v Semiču smo se kmalu po drugi svetovni vojni organizirali v čebelarsko družino. V njej je bilo takrat 12 članov, vsi skupaj pa so imeli 280 čebeljih družin.

Že takoj na začetku smo se zavedali, da je naše čebelarsko znanje pičlo, zato smo tudi organizirali izobraževanje članov. Izbirali smo tematiko, ki nas je najbolj žulila, torej čebelje bolezni, kot so huda gniloba čebelje zalege, varoza in poapnela zalega. Pomembno je, da nam je s trdim delom in pravičnim pristopom uspelo obvladati čebelje bolezni, tako da našim članom in njihovim čebelam niso povzročile prevelike škode. Lahko rečem, da v zadnjih 10-ih letih tudi nismo imeli veliko izgub zaradi varoe, zlasti ne v primerjavi z drugimi deli Slovenije. Znano je, da so v letih 1981–1985 ponekod imeli velike izgube čebeljih družin, in to tudi do 60 odstotkov. Čebelje bolezni za zdaj še krotimo, to pa zahteva veliko truda in denarja.

Čebelarska organizacija je kljub vsem težavam napredovala. Pomladili smo članstvo in leta 1978 ustanovili društvo. Zdaj je v njem 32 članov, ki imajo skupaj 1200 čebeljih družin. Te so razporejene po območju občine Semič, tako da omogočajo opreževanje vseh kmetijskih kultur. Leta 1982 smo priredili čebelarsko razstavo v Semiču, prvo te vrste v Beli krajini in na Dolenjskem. Razstava je bila odprta od 27. do 30. aprila. Tedaj so bili v Semiču tudi dnevi vinogradnikov, zato je bil obisk razstave zelo dober.

Poleg izobraževanja si društvo prizadeva za širšo predstavitev panoge in obnovo pasišč. Jeseni 1978 smo posadili 600 medovitih dreves, vendar smo imeli z njimi veliko smolo. Sadike so namreč pozimi

zmrznile, ker je bilo to zimo do 18 stopinj Celzija pod nično, to nekaj dni in noči. Ni treba posebej poudarjati, da je bilo v to delo vloženega veliko truda, kljub temu pa sadov ni obrodilo. Ta neuspeh nas ni razočaral in že za prihodnje leto smo načrtovali sajenje dreves pri novem gasilskem domu. Tako smo čebelarji tam posadili 120 lipovih sadike. Ta lipov nasad smo pozneje prepustili gasilskemu društvu z željo, da bi ga njegovi člani negovali po najboljših močeh, saj bodo lipe v nekaj letih postale okras kraja in ponos občanov.

Razvitje društvenega prapora ob krajevnem prazniku v Semiču (28. oktobra 1989) nas obvezuje, da nadaljujemo delo s še večjo zagnanostjo. Ukvarjati se moramo predvsem z boleznimi čebel, s tehnologijo čebelarjenja, z repromaterialom, s promocijo in trženjem pridelkov. V zadnjem obdobju je problematično predvsem trženje. Trgovci uvažajo iz Južne Amerike, Afrike in še nekaterih drugih držav med, ki ne kristalizira, zato sumimo, da je sumljivega izvora. Že dolgo je, kar je bilo ugotovljeno, da je slovenski med eden najboljših medov v Evropi, to pa nam priznavajo tudi kupci. Nedavno tega je dr. Jože Rihar to ugotovitev potrdil in še posebej poudaril, da je kakovost medu, pridelanega na Dolenjskem in v Beli krajini, odlična.

V zadnjem času si zelo prizadevamo oskrbovati čebelje družine po bioloških metodah. Pri tem uporabljamo izvlečke zdravilnih zelišč za zdravljenje nekaterih čebeljih bolezni, s tem pa povečujemo odpornost posamezne čebele in čebelje družine v celoti.

V ta namen smo decembra lani v Semiču pripravili tudi predavanje o biološko dina-

mičnem čebelarjenju. Predavatelj, g. Thun iz Nemčije, že dolga desetletja dela na področju pridelovanja zdrave hrane brez kemije, ob predavanju pa nam je prikazal tudi zanimive barvne diapozitive. Prevajala je ga. Meta Vrhunc, predsednica društva Ajda. Na predavanje smo vabili čebelarje iz Dolenjske in Bele krajine.

Ni mogoče, da v tako razgibani organizaciji ne bi bilo ljudi, ki ne bi zaslužili priznanja. Do danes je odličje Anton Janša II. in III. stopnje prejelo že 15 članov našega dru-

štva, dva člana pa sta prejela celo zlato odličje Anton Janša, ki ga podeljuje slovenska zveza čebelarjev. Eden od njiju je prejel tudi plaketo za zasluge in priznanje Petra Pavla Glavarja, poleg tega pa še priznanje zagrebške čebelarске zveze in orden dela za zasluge na področju čebelarstva.

Čebelarji želimo sodelovati z drugimi občani, saj želimo, da bi tudi oni spoštovali to kmetijsko dejavnost, ki je sestavni del narave in poezija kmetijstva.

ALBIN SLOBKO

Minulo je že leto dni, odkar smo se poslovili od čebelarja Albina.

Rodil se je 20. februarja 1922 v vasi Brege, Leskovec pri Krškem, in že kot 14-letni deček vzljubil čebele. Čebelaril je najprej v kranjičih, pozneje v AŽ panjih, ki jih je sam izdeloval. Ljubezen do narave in marljivost čebel sta ga navdušila, da je v bližini Save postavil dva zgladna čebelnjaka z 80 AŽ panji, a velika moč reke mu je ob poplavi leta 1990 povzročila velikansko škodo. Poln optimizma je reševal čebele in jim zgradil nov dom. Čebele so mu vračale njegovo ljubezen z notranjim mirom in zadovoljstvom.

Pri svojem delu je upošteval bogate izkušnje svojih prednikov in hkrati sledil novemu, naprednemu. Znanje je črpal iz Slovenskega čebelarja in predavanj. Rad je svetoval mlajšim na podlagi svojih bogatih izkušenj, z veseljem je podaril panj mlademu čebelarju.

Ljubezen do čebel in čebelarjenja je privzgojil tudi svojemu sinu in hčeri, zato bodo pri Slobkovih čebele ostale pri hiši.

Za svoje zasluge v čebelarstvu je prejel priznanji Anton Janša II. in III. stopnje.

Na njegovi zadnji poti so ga pospremili številni čebelarji s čebelarskim praporom.

Kot plemenitega, dobrega in poštenega človeka ga bomo ohranili v lepem spominu.

**Čebelarsko društvo
Leskovec pri Krškem**

ALOJZ JELENC

Lani se je izteklo življenje dolgoletnemu članu naše čebelarске družine. Rodil se je leta 1920 na Prezrenjah pri Podnartu v kmečki družini. Doma so imeli čebele, zato jih je vzljubil že v rani mladosti. Po vojni si je ustvaril svoj dom in družino, poleg nove hiše pa je postavil ličen čebelnjak za štirideset panjev. Svoje ljubljenske je vozil tudi na pašo na Jelovico. Imel je še veliko načrtov, pa jih je prekinila neozdravljiva bolezen. Člani družine ga bomo ohranili v lepem spominu.

ČD

Podnart – Kropa

ZVONE RAHNE

Zadnje dni novembra smo se na pokopališču v Polju zadnjikrat poslovili od člana našega društva Zvoneta Rahneta. Rojen je bil na manjši kmetiji v Zalogu leta 1933, istega leta pa je Železničarska zadruga čebelarjev iz Ljubljane zgradila na zemljišču njegovega očeta velik in za takratne čase res sodoben čebelnjak. Tudi Zvonetov oče je bil čebelar in je svoje otroke kmalu vpeljal v svet čebel. Gotovo je bila posledica tega, da je Zvone kaj kmalu začel skupaj z bratom Francijem čebelariti na svoje. Leta 1958

sta imela že 37 pridobitnih družin v AŽ panjih. Dve leti pozneje sta od železničarske zadruge kupila čebelnjak in svoje čebelarstvo še razširila. Po bratovi smrti je do konca čebelaril sam. Njegovo delo bo zdaj nadaljeval sin Marjan.

Vrsto let je bil tudi blagajnik našega društva, bil pa je tudi čebelarski preglednik. Za svoje delo je prejel odličje Anton Janša III. stopnje. Sočebelarji ga bomo ohranili v lepem spominu kot dobrega prijatelja in čebelarja.

**Čebelarsko društvo
Moste-Polje**

ANTON ZUPANČIČ

Kmalu po smrti čebelarja Urbančiča, nas je pretresla novica, da nas je za vedno zapustil čebelar Anton iz Arčelca pri Selih pri Šumberku.

Rodil se je leta 1932 v kmečki družini. Živel je na večji kmetiji, na kateri so pridelali veliko mleka in ga prevažal v zbiralnico v Trebnje. Aktiven je bil tudi v krajevni skupnosti in občini, kjer je bil tudi odbornik.

V svojem kraju je bil zelo spoštovan človek. Rad je vsakomur pomagal. V čebelarski družini smo ga poznali kot tistega, ki je druge obveščal o vseh dogodkih v zvezi s čebelarjenjem. Več let je deloval kot podpredsednik ČD Trebnje. Vzorno je čebelaril s 30 AŽ panji.

Za svoje požrtvovalno delo je prejel odličje Anton Janša III. stopnje. Na zadnjo pot smo ga pospremili v velikem številu in se od njega poslovili s čebelarskim praporom.

Ohranili ga bomo v lepem spominu.

**Čebelarska družina
Trebnje**

FRANC MUŠIČ

Ob izteku minulega leta smo se za vedno poslovili od čebelarja, dolgoletnega člana našega čebelarskega društva Franca Mušiča.

Pokojni Franc se je rodil leta 1919 v vasi Čudno selo pri Črnomlju v Beli krajini.

Čebelariti je začel še zelo mlad, svoje čebelarstvo je razširil na 60 čebeljih družin. Čeprav so bile razmere težavne, je svoje čebele med prvimi prevažal v Liko in Gorski Kotar. Njegovo mizarско znanje mu je koristilo tudi pri čebelarstvu, saj si je panje izdeloval sam.

Franc se je odlikoval po svoji ljubezni do čebel in narave ter po svojem delu v naši čebelarski organizaciji. Več let je bil član upravnega in nadzornega odbora našega društva. Za vestno delo in izobraževanje mladih čebelarejv-začetnikov je prejel odličje Anton Janša III. stopnje. To je le skromna zahvala za njegov prispevek k delovanju naše čebelarske organizacije. Tudi svojega sina je vzgojil v uspešnega čebelarja, tako da bo zdaj nadaljeval njegovo čebelarstvo.

Na domače pokopališče smo ga pospremili z društvenim praporom. Hvaležni za njegovo delo se ga bomo spominjali kot vzornega čebelarja, tovariša in iskrenega prijatelja.

**Čebelarsko društvo
Črnomelj**

MARTIN BRIC

Slovo od naših dragih in vzornih čebelarjev, neizbežno zadnje dejanje v življenju, nas prizadene in zaseka v nas globoke, nikdar v celoti zaceljene rane.

Še posebej vestno in skrbno je pokojni Tinče pripravil svoje ljube prijateljice – čebele – za zimsko spanje, kot bi že takrat vedel, da to delo opravlja zadnjikrat in da bo moral tudi sam iznenada k večnemu počitku.

Pokojni Tinče se je rodil leta 1916 v Šmartnem ob Dreti. Čebelariti je začel leta 1954. Že na začetku svojega čebelarjenja je prisluhnil potrebam organiziranega delovanja čebelarjev, zato je bil leta 1955 tudi med ustanovitelji ČD Kokarje. Vestno in požrtvovalno je od začetka deloval v organih upravljanja naše družine in bil vse do smrti poverjenik za čebelja pasišča na našem območju.

Svoje znanje in izkušnje s področja čebelarstva je pokojni Tinče nesebično razdal svojim somišljenikom in uspešno mu je vzgojiti več mladih čebelarjev, ki so danes gonilna sila ČD Kokarje. Vedno je bil pripravljen pomagati čebelarjem, tudi tako, da je marsikomu podaril mlado matico ali roj oziroma čebeljo družino. Pokojni je bil sicer spreten mizar, zato je med drugim izdeloval tudi AŽ panje in druge čebelarske pripomočke iz lesa. Brez koristoljublja jih je razdal drugim čebelarjem, saj je želel ohraniti čebelarstvo v tem delu Zadrebke doline.

Poleg več priznanj za delo v KS Šmartno ob Dreti je pokojnik prejel tudi odločji Anton Janša III. in II. stopnje.

Čebelarji smo pokojnemu Tinčetu zelo hvaležni za njegovo nesebično delo na področju čebelarjenja. Spominjali se ga bomo zlasti kot dobrega čebelarja in prijatelja.

**Čebelarska družina
Kokarje**

ZVONE TEPINA

Konec februarja smo se s praporom in zahvalo na ljubljanskih Žalah poslovili od našega člana Zvoneta Tepine. Rojen je bil leta 1921 v delavski družini na Jesenicah. Po končani šoli se je izučil za elektromonterja in se zaposlil. Med okupacijo se je pridružil borcem jeseniško-bohinjskega odreda.

Po demobilizaciji se je zaposlil v tovarni Lito-stroj. Ob delu se je izobraževal in postal glavni energetik.

Ko se je ob upokojitvi preselil na Breg pri Žirovnici, si je tam postavil čebelnjak in vanj prepeljal čebele. Včlanil se je v našo čebelarstvo družino in v njej aktivno sodeloval. Hvaležni smo mu za njegov prispevek k razvoju čebelarstva na našem območju. V spominu ga bomo ohranili kot vedrega in družabnega človeka, ki je bil vedno pripravljen pomagati.

**Čebelarstvo družina A. Janše
Breznica**

JOŽE GOLOB

V začetku februarja letos smo se poslovili od našega člana Jožeta Goloba, kmeta, velikega ljubitelja narave in vnetega čebelarja.

Jože se je rodil leta 1924 na Vrhlogi blizu Slovenske Bistrice. Z ženo Štefko sta gospodarila na manjši kmetiji na Vrhlogi. Takoj po prihodu iz partizanov leta 1945 si je omissil tudi čebele. Čebelaril je z največ petnajstimi družinami v AŽ panjih. S tem je oplemenitil delo na kmetiji, med pa je prideloval predvsem za družino in številne prijatelje.

Jože je bil odprtega srca, rad je tudi pomagal ljudem. Kljub trdemu delu na kmetiji je bil dejaven v vseh krajevnih organizacijah v KS Črešnjevce. Za delo na področju čebelarstva ga je Čebelarstvo družina Slovenska Bistrica odlikovala z odličjem Anton Janša III. stopnje.

Slovenjebistriški čebelarji ga bomo ohranili v najlepšem spominu.

**ČD
Slovenska Bistrica**

MARKO PODOVŠOVNIK IN NJEGOVH 80 LET

Koroški kot, tako pravimo Korošci zgornjemu delu Mežiške doline, se danes še lahko ponaša z več čebelarji-očanci, ki so v tem stoletju orali čebelarstvo ledino po osojnih rebrih koroške krajine med Uršljo goro, Raduho in Peco.

Nekateri izmed njih so bili v tej rubriki že predstavljeni. Danes predstavljamo MARKA PODOVŠOVNIKA – MARKIJA, kakor ga ogovarjamo čebelarji v njegovem rodnom kraju Žerjavu, v bližnji in daljni okolici. Kmalu bo slavil častitljivo 88-letnico življenja.

Nekoliko skrajšana stara rečenica pravi: »Če hočeš biti vse življenje srečen, živi po vesti in spoznanju.« Tako je prehodil svojih 88 let tudi naš Marki.

Rodil se je 7. aprila leta 1908, v hiši svoje matere in stricev, pri Hačiju, na obrobju Žerjava, pred vstopom v slikovito dolino Jazbine.

V letih prve svetovne vojne je drgnil šolske klopi osnovne šole v Črni, se potem udinjal kot pastir na Dolgi Brdi in v Spodnjem Javorju ter kot gozdarski delavec delal v gozdovih Jazbine.

Poleti leta 1923 se je zaposlil v mežiškem rudniku, najprej kot rudarski vajenec, leto pozneje pa so ga premestili v obrat Žična in nato v obrat Izbiralnica, v katerem je kot strojnik delal do upokojitve leta 1963.

Pri Hačijevih so bile čebele doma že pred letom 1900. Čebelarila sta strica Tevž in Peter pa tudi Markijeva mati Frančiška. Od matere je dobil prvega kranjčica, z njim je začel čebelariti leta 1922. Z roji je čebelje družine hitro množil in leta 1931 kupil od mizarja v Črni prvi AŽ panj, kot sam pravi, za mero. Panje je izdeloval sam in jih prilagajal svojemu načinu čebelarjenja.

V čebelarstvo družino v Črni, ki je povezovala tudi žerjavske čebelarje, se je včlanil

leta 1934. V desetletju pred drugo svetovno vojno je prevažal čebele na ajdovo pašo na Pliberško polje in v Mislinjsko dolino. Čebelarjenja ni opustil niti med okupacijo. Tedaj je začel vlivati satnice za svoje potrebe in kmalu tudi za številne čebelarje iz Mislinjske in Mežiške doline. Vse do leta 1990 jih je vsako leto vliel po tisoč in več.

Največje število čebeljih družin je imel v sredini tridesetih let, in to 34. Spominja se rekordne letine 1933, ko je iz 8 AŽ panjev na stalnem mestu iztočil več kot 400 kg prvovrstnega medu.

Leta 1960 je ob pomoči svojih otrok zgradil hišo – Žerjav 38. Na graditev se je pripravljaval vsa leta po osvoboditvi in ko je kupoval potrebni gradbeni material.

Zelo prizadevno je Marki deloval v odborih čebelarskih družin v Črni in Žerjavu. Je ustanovni član žerjavske čebelarske družine in njen dolgoletni prvi gospodar. Po končanem tečaju v Mežici je dobil naziv čebelarski preglednik in po letu 1954 zdravil čebele, ki so v okolišu Jazbina zbolele za pršico. Veliko je pomagal pri graditvi čebelarskega doma, ki ga je na Mrdavsovem v Jazbini leta 1984 zgradilo Čebelarsko društvo Žerjav, in pri postavitvi čebelarske razstave ob razvitju društvenega prapora leta 1985.

Kljub visoki starosti čebelarji še danes, seveda s manjšim številom čebeljih družin, pač svojim letom primerno. Srečanja in pogovori s njim so danes neizčrpen vir izkušenj in modosti. Dogodke opisuje, kot bi se bili zgodili včeraj, iz njegovega pripovedovanja pa je mogoče razbrati celotno zgodovino čebelarjenja v Mežiški dolini.

Prav gotovo pa daleč naokoli nihče ni zgradil tolikšnega števila čebeljakov kot Marki. Z razvojem industrije in poslabšanjem ekoloških razmer je čebele umikal iz vse bolj onesnaženega okolja na pasišča pod Uršljo goro, v Javorje in celo v Podgorje pri Slovenj Gradcu. Ko so se s postavitvijo čistilnih naprav v žerjavski topilnici razmere izboljšale, jih je spet preselil bližje domu. Zgradil je 14 čebeljakov, kajti pred vsakim premeščanjem je bilo treba najprej postaviti čebeljak.

Čebele še vedno obiskuje peš in s kolesom, kot je to počel vsa leta doslej. Ljubezen do narave pa ne izkazuje samo s čebelarjenjem, saj je tudi zavzet obiskovalec naših gora. Udeležuje se vseh društvenih prireditev, pa naj bo to izlet, piknik, srečelov ali občni zbor. Vedno nasmejan in dobre volje širi okrog sebe veselje in zadovoljstvo. Tudi sin Avgust se je čebelarjenja naučil pri očetu in Marki si je tako zagotovil naslednika, saj sin že več let samostojno čebelari.

Za vzorno delo v čebelarski organizaciji je Marki prejel več pohval in priznanj, pa tudi najvišja slovenska čebelarska odličja ANTON JANSKA vseh treh stopenj. Čebelarsko društvo Žerjav ga je leta 1987 imenovalo tudi za častnega člana. Te dni bo slavil tri visoke jubileje: 88-letnico življenja, 74-letnico dela s čebelami in 62-letnico članstva v čebelarski organizaciji.

Žerjavski čebelarji in prijatelji mu želimo, da bi še dolgo ostal čil in zdrav med nami.

Čestitamo!

(M. B.)

POVERJENIKI ZA PAŠO

ČD KOČEVJE

Jože Vidmar, Ljubljanska 36, 1330 Kočevje – tel. (061) 857-487 D, (061) 853-331 S.

ČD ŽELEZNICI

Matevž Rihtaršič, Dašnica 51, 4228 Železniki – tel. (064) 67-183

ČD TOLMIN

Sergej Bavdaž, Kanalski lom 18, 5216 Most na Soči
tel. (065) 87-272 (prijava najkasneje do 15. 5. 1996).

ČD LOGATEC

- pisne prijave: Mirko Leskovec, Ograde 4, 1370 Logatec;
- Hotedrščica: Franc Pivk, Hotedrščica 90, (061) 769-112;
- Kalce-Hrušica: Janez Slabe, Kalce 33, (061) 741-593;
- Laze-ravnik: Milan Ržek, Laze 73a, (061) 744-838

ČD NOVA GORICA

Viktor Gleščič, T. Brejca 14, Kromberk, tel. (065) 28-085
(akacijeva pašna predvidoma 15. maja, prijave do 5. 5. 1996)

ČD KAMNIK

- Črnivec: Ivan Galin, Zavrh 1, 1242 Stahovica – tel. (061) 825-748
- Menina Planina: Jože Bajde, Laze 18a, 1219 Laze/Tuhinj

(Nadaljevanje na strani 157)

FRANC BOBNAR – 80-LETNIK

Rojen je bil leta 1915 v Cerkljah na Gorenjskem kot kmečki sin. Že njegov oče je bil napreden čebelar. Tako se je sin France že v mladosti seznanil s čebelami. Z 12. leti je že imel svoje čebele. Član Čebelarke družine Cerklje je že od leta 1929.

V čebelarški družini je bil od leta 1941 član upravnega odbora. Ker je bil napreden čebelar, je bil leta 1946 izvoljen za predsednika družine in to dolžnost je potem opravljal polnih 35 let. Požrtvovalno in vestno je vodil čebelarstvo družino in takrat vzgajal mlade čebelarje.

Vedno je bil pripravljen pomagati mladim čebelarjem, to pa je občutili še danes. Kljub visoki starosti je še vedno aktiven član naše družine in se kot častni predsednik od leta 1981 redno udeležuje vseh sej upravnega odbora družine.

Vsa leta je bil tudi preglednik in tudi na tem področju je prispeval k zdravemu čebelarjenju.

G. Bobnar je bil, dokler mu vid ni opešal, tudi zelo dober obrtnik – kolar. Čebelaril je s 30 čebeljimi družinami. Zgradil si je zelo ličen čebelnjak in še danes z veseljem čebelarji, pri tem pa mu pomagajo vnučki.

Po drugi svetovni vojni je bil steber čebelarstva na območju Cerkelj. Pod njegovim vodstvom so

leta 1968 razvili čebelarški prapor. Bil pa je tudi najbolj goreč zagovornik ustanovitve čebelarškega krožka na osnovni šoli Davorin Jenko v Cerkljah na Gorenjskem. Krožek je zdaj že zelo dobro zaživel.

Jubilantu želimo še na mnoga leta ter zdravja in osebnega zadovoljstva.

STONE ŠERCER – NAŠ ZNANI ČEBELAR IN INOVATOR

JANEH MIHELIČ

Vsak jubilej je v človekovem življenju nekakšen mejnik, na katerem se ozre na prehojeno pot. To velja tudi za naše znane čebelarje, med katere brez dvoma sodi Tone Šercer iz Kočevja. Ta mesec bo praznoval 75-letnico življenja in 45-letnico čebelarjenja. Ob tem jubileju nam je povedal nekaj več o svoji življenjski in čebelarški poti.

»Do čebel sem imel veselje že v svoji rani mladosti. Žal, dolgo časa ni bilo niti prilike, da bi se za to odločil. Največkrat je seveda primanjkovalo denarja. Izhajam iz revne kmečke družine. Moja želja postati čebelar se je uresničila šele leta 1951, ko me je k nakupu starih naseljenih dunajskih panjev spodbudil moj sodelavec in prijatelj Rudi Vrabič iz Livolda, danes znan čebelar

in predavatelj. Ubogal sem ga in še danes mi ni žal. Seveda sem imel začetniške težave kot vsak novopečeni čebelar, vendar mi je Rudi vedno svetoval in mi bil pravi mentor. Dal mi je tudi knjigo o čebelarjenju, s katero sem si veliko pomagal. Čeprav je izšla kmalu po letu 1900, je še danes aktualna. Po kratkem obdobju me je prav on včlanil v čebelarstvo društvo in me tudi predlagal za tajnika Čebelarkega društva Kočevje.

Seveda me je bilo prvo leto zelo strah, da mi čebele ne bodo izrojile. Vsak dan, ko so se prašile, sem mislil, da rijojo, in gledal, na kateri veji se bodo obesile v roj. In Rudi je spet pomagal, povedal je, da to ni rojenje, ampak prašenje čebel in tako sem spet zvedel nekaj novega. Iz knjige,

Takšne čebelnjake smo gradili čebelarji na Kočevskem, saj smo se bolj bali medveda kot danes.

ki mi jo je podaril, sem črpal vse potrebno znanje, prebiral sem jo večer za večerom in žena me je že dražila, da jo berem kot Sveto pismo. Prebral sem jo več kot desetkrat, tako da sem nekatere dele znal že na pamet.

Seveda sem takoj začel vneto prebirati Slovenskega čebelarja. Zelo sem cenil nekatere pisce, kot Franceta Guno in Virmašana. Kmalu potem, ko sem kupil čebele, sem jih iz dunajčanov preselil v AŽ panje. Žal so imeli ti panji ozke ulice in zato je bil razvoj, po mojih izkušnjah, slab in tudi medu ni bilo veliko. Potem sem jih predelal v devetsatarje in tako razširil ulice. Razlika je bila očitna, razvoj je bil boljši in tudi medu je bilo znatno več, saj so čebele lahko potegnile celice v medišču in plodišču. In tako se je pravzaprav začelo povečevanje mojega čebelarstva. Zgradil sem si čebelnjak za petnajst AŽ panjev, vendar je kmalu postal pretesen. Zato sem si izdelal še premični oziroma montažni čebelnjak za dvajset panjev. To število panjev sem imel skoraj deset let. Leto 1957 je bilo izjemno medovito. Začelo se je že z vrbo ivo, takoj nato je medila češnja, in ko je ta komaj dobro odcvetela, je bogato zamedila hoja. Tedaj sem iz desetih panjev iztočil nekaj več kot tisoč kilogramov medu. Kadar je medenje tako močno, čebelarji pravimo, da medi vsak kol. Ta letina pa je bila zame dodatna spodbuda za čebelarjenje, čeprav sem čebelaril tudi zaradi velikega veselja do čebel.

Leta 1973 sem si zgradil večji čebelnjak v zapuščeni vasi sredi Kočevskega Roga. To je bil na našem koncu tudi prvi čebelnjak, ki je stal na stebrih in bil tako zavarovan pred medvedom. Kot je znano, ima medved pri nas domovinsko pravico in čebelarji smo se mu morali prilagajati. Ta graditev se mi je obrestovala, saj je rastlinstvo v Rogu zelo raznoliko, tako da čebele tam vedno najdejo tudi kaj zase.

Med prvimi v Sloveniji smo se kočevski čebelarji lotili tudi prevažanja čebel na prevoznih čebelnjakih. Nekaj malega smo prevažali že prej, in to na bližnja pasišča v Gorski Kotar ali na Kamenjak nad Reko, kjer je bogato cvetel žepek. Precej dela in truda, pa tudi finančnih sredstev, smo vložili v prevozne čebelnjake. Orali smo ledino, zato se je bilo treba marsikaj zmisлити na novo in poiskati ustrezne rešitve, kot na primer primerno osvetlitev notranjosti tovarnjaka (to so rešili s posebnimi strešnimi okni). Za spodnjo vrsto panjev smo izdelali korito pod podom, da je bilo delo s čebelami v spodnji vrsti panjev lažje, v njem pa smo tudi tovorili različen material, tako da je bilo vse, kar smo rabili, vedno pri roki. Za prevozne čebelnjake smo opravili tudi vozniške izpite. V skupini smo bili Kukov Tone, Jože Grabrijan, Jože Veselič in jaz. Pogosto smo vozili čebele zelo daleč, čez Velebit v Golubič v bližini Zadra. Stalni gostje smo bili na Veliki Kapeli, v bližini Plitvičkih jezer, šli smo celo na ogrščico v bližino Nove Gradiške in proti Lipovljanom

na akacijo, nekajkrat smo bili tudi v bližini Virovitice.

Bili smo prvi, ki smo v Slovenijo pripeljali varoo, seveda pa se tega nismo zavedali. Ugotovila jo je dr. Nežka Snoj v drobirju, ki smo ga poslali na pregled skupaj z zimskimi mrtvicami. Bili smo v hudi stiski, ker nismo imeli ustreznega zdravila niti navodil, kako zatirati to nadlogo. Dali so nas v karanteno in to je bilo vse. Sčasoma smo se znašli in najprej smo začeli uporabljati timol. Nasprotno z nekaterimi, ki so okužbo skrivali, smo začeli takoj ukrepati. Pomoč nam je ponudil znani avstrijski strokovnjak veterinar dr. Josef Bretschko. Ker pri nas nismo našli nobenega razumevanja niti nismo dobili nasveta, zato smo ga bili veseli. Preizkusili smo tudi vsa dimna sredstva, ki so se pojavila pozneje, in nekako nam je uspelo obnoviti vse čebelje družine, tako da izgub nismo imeli. O tej problematiki sem precej pisal tudi v Slovenskem čebelarju in tako prek lastnih izkušenj postal predavatelj. Na povabilo dr. Bretschka sem tudi v Avstriji predaval o svojih izkušnjah pri zatiranju varoe; avstrijski čebelarji so se mi za moje delo zahvalili in mi dali priznanje.«

Naš jubilarant je bil dolgoletni predavatelj. Po vsej Sloveniji in tudi na Hrvaškem je predaval o boleznih, tehnologiji čebelarjenja in drugem. Je človek, ki nikoli ne miruje in stalno razmišlja o novotarijah, ki bi olajšale delo s čebelami. Izdelal si je učinkovit sončni topilnik, tako da je kuho satovja povsem opustil, to pa je velik dosežek za tako velikega čebelarja (Slovenski čebelar, št. 4/96, stran 102). Veliko je razmišljal o tem, kako bi učinkovito zavaroval čebele pred medvedom, in to mu je v celoti uspelo. Za lažje prevozno čebelarjenje si je izdelal poseben dvigni stol. Dviguje se tako, da lahko opravlja delo tudi v gornji vrsti panjev sede, poleg pa sodi tudi posebna kozica za odlaganje satja. Odpira se kot knjiga in je obešena na panjska vrata. Poleg tega pa ima številna dvigala za različne potrebe, tako za dviganje posod na tovarnjak in z

njega, dvigalo za akumulatorje in celo dvigalo pri osebнем avtomobilu za nalaganje težjih predmetov.

V čebelarskem društvu Kočevje je bil vedno zelo dejaven, zato so mu okoli leta 1964 kočevski čebelarji zaupali dolžnost predsednika društva. Tedaj je bilo društvo domala v razsulu. Vodil ga je štirinajst let in v tem obdobju so razvili svoj društveni prapor, število članov se je z nekdanjih trideset povečalo na skoraj 140 članov. Zbral je tudi dokumente čebelarskega društva vse od leta 1918 naprej. Zdaj že vrsto let vodi komisijo za zdravstveno varstvo čebel, še vedno pa je tudi član upravnega odbora društva. Ker ni bil aktiven le v čebelarstvu, ampak tudi na številnih drugih področjih, je za svoje uspešno delo prejel številna odlikovanja. Prejel je tudi vsa odličja Čebelarske zveze Slovenije, vključno z zlatim odličjem Anton Janša in jubilejno plaketo ob 80-letnici Zveze čebelarskega tiska. S tem zadnjim je gotovo povedano vse. Ob njegovem jubileju mu seveda želimo čim več zdravja in nadaljnega uspešnega dela v čebelarstvu.

Mnenja in predlogi čebelarjev

ŠUČEB – PANJSKA ENOTA V ZLOŽLJIVEM ČEBELNJAKU ALI NA AVTOMOBILSKI PRIKOLICI

Zamisel o panjski enoti, ki bi omogočala prostorninsko širjenje gnezda takrat, kadar je to potrebno, se mi je utrnila po nekaj letih čebelarjenja (1983). Kmalu sem spoznal, da je AŽ panj odličen, vendar premajhen, če je družina na vrhuncu razvoja. Poskusil sem z nakladnimi panji, vendar mi niso ustrezali, predvsem zaradi raztresenosti po prostoru, ki ga imam na razpolago. Pa še nekaj stvari je, ki mi pri tem panju niso po godu. Zamislil sem si prikolico z vgrajenimi panji in Debelakovimi zakladami. Čez čas pa sem prikolico z zakladami vred prodal, vendar ne zato, ker z njimi ne bi bil uspešen, saj so zaklade dobra zamisel tako za ljubiteljske kot velike čebelarje.

Po nekaj izvedbah in vsakokratnih izboljšavah (7 prikolic v desetih letih) sem končno dobil panjsko enoto, v kateri lahko čebelarim na več različnih načinov. Grajena je po načelu regala, ta pa je toplotno izoliran z 2 cm debelim stiroporom. Panji so izolirani s sprednje strani, zadaj pa so zaprti s penasto gumo, saj vrat ne uporabljam.

Panj ŠUČEB, kot sem ga poimenoval, je enota, v kateri so štirje oddelki. Te lahko

oblikujemo v želeno obliko: polovičar, AŽ, trietažni panj ali panj s štirimi oddelki. Tega lahko uporabljamo tudi za čebelarjenje z dvema maticama.

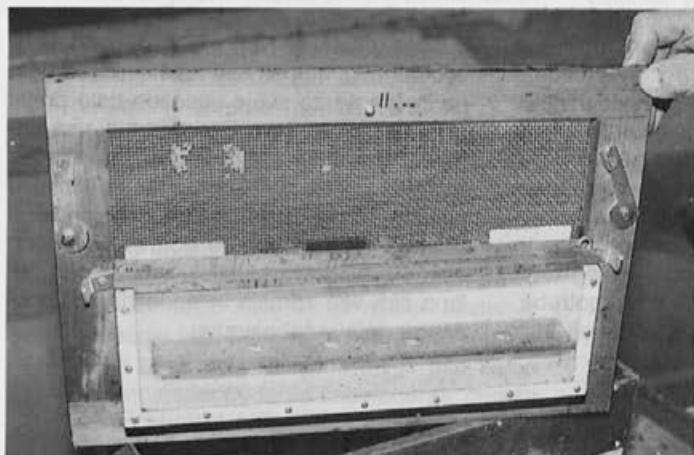
Oddelke med seboj ločimo s posebej za to prirejenimi vložki, kot so:

1. pregradni – ta je hkrati tudi vložek za združevanje,
2. matični in
3. mrežasti vložek.

Uporabljamo jih pri različnih načinih čebelarjenja.

Posebnost so dvojna žrela (plodišče – medišče), ki omogočajo nalet čebel v želeno oddelke. Še posebej je to pomembno pri preprečevanju rojenja, krepitvi oddelka med nabiranjem medu ali pri točenju medu. Čebel ni treba ometati, saj izletijo skozi pomožno izletišče, pred roparicami pa jih varuje begalnica.

Ker je v oddelku z doklado 11+5, to je 16 satov, lahko ob slabi letini čebelarimo tudi v polovičarjih, sicer pa so doklade povečini namenjene za različne načine čebelarjenja. Sam jih največ uporabljam pri umetnem izrojevanju družin. V doklado zložim vso zalego, matico s satom odkrite

Moj pitalnik s steno iz pleksistekla, kjer se lepo vidi njegova notranjost s posebnim plovcem, ki sem ga tudi sam izdelal.

To je ŠUČEB panjska enota na avtomobilski prikolici, ki sem jo izdelal lani in je doživela zadnjo zimo še nekaj sprememb. Foto: J Mihelič

zalege, prazne sate in satnice pa ločim v spodnji oddelek, v katerega se vletijo pašne čebele. Pri močni družini, ki se je do rojilnega razporedenja razvijala v dveh oddelkih z distančnikom, je novo satje zgrajeno v neverjetno kratkem času, delno napolnjeno z medom in lepo zaleženo. Družina je po mojem v tem obdobju najbolj delavna (to lahko opazimo pri naravnem roju).

Po moji zamisli so pitalniki narejeni z loputo za odmerjen odvzem hrane, bodisi v trdi ali tekoči obliki. Uporabljam jih pritrjene na zadnja vratca ali na doklado. Zaradi lažjega ugotavljanja porabljene hrane je prednja stran pitalnika iz pleksi stekla.

Zadnja novost mojega mizarско-čebelarškega ljubiteljskega prizadevanja pa je po sistemu regala zgrajen 7-satnik s štirimi oddelki. Velika prednost te enote je v tem, da mi v okviru 11-satnih enot omogoča vzrejo močnih družin, to pa je v žnidersičevem panju na vrhuncu razvoja izjemno težavno. Ta panjska enota je odlična zamisel, saj jo lahko uporabljamo za tri različne namene:

1. za vzrejo rezervnih družin v vseh štirih oddelkih, ki jih postopno (z izselitvijo družin v druge panje) spreminjam v pridobitni panj. Pašne čebele pridružim spodnjemu oddelku in tako dobim močno družino z velikim številom pašnih čebel, tako da je ob dobri paši enako sposobna kot družine v 11-satnih enotah.

2. Uporabim jo kot pridobitno enoto, v

kateri v vsaki etaži vzrejam svojo družino, pred glavno pašo pa družini združim in vložim matični vložek.

3. Tretja možnost pa je, da pašne čebele iz oddelka 4 (pridružim spodnji družini, v oddelku pa vzrejam mlado matico. Ta panjska enota je še posebej zanimiva, saj jo lahko uporabimo za vzrejo rezervnih družin ali pa kot samostojni pridobitni panj.

Zakaj vztrajam pri regalnem sistemu, pa utemeljujem s tem, da je:

1. izvedba cenejša in preprostejša,
2. poraba materiala (lesa) je manjša,
3. konstrukcija – posebej pri prikolični izvedbi – je lažja,
4. izolacija je boljša, med posameznimi panji ni prepiha,
5. prikolica je krajša in tudi lažja, to pa je zelo pomembno pri prevozu in obtežitvi vlečnega vozila.

Prednosti čebelarjenja v enoti ŠUČEB pa so:

1. pomladanski razvoj je lepši in hitrejši,
2. medsebojno ogrevanje je boljše, zato je poraba hrane manjša,
3. manj je pregledov in tako tudi manj stresov za čebele,
4. preprečevanje rojenja je preprosto in učinkovito,
5. širimo prostor z dokladami,
6. vzreja močnih družin je preprostejša, zato je večji tudi donos medu,
7. izkoristimo vse zgodnje pomladne paše, z naletom pašnih čebel v brezmatični oddelek pa omogočimo tudi vzrejo nove matice.

Poskrbel sem tudi za namestitev regala, saj je graditev čebelnjaka zahtevna in draga naložba. Regal namestimo v zložljiv čebelnjak, prirejen posebej za to, stroški graditve pa so minimalni. Sestavimo ga iz dveh sten, strehe in vrat. Montaža je preprosta in hitra. Vrtu bo v okras, čebele pa se bodo v njem prijetno počutile.

Tudi na ljubitelje prevažanja čebel nisem pozabil. Ta regal je nameščen na podvozje prikolice katera omogoča hiter in udoben prevoz na pasišče. Priključitev je zelo preprosta, saj ima tretje kolo, zato pri obračanju ni težav. Pri namestitvi prikolice očvrstite s štirimi nogami, spustite jih do tal in pritrdite vijake.

Zrel ni treba posamič zapirati, zastrete jih s posebno mrežo, ki na celotnem regalu preprečuje izlet čebel. Tako ste se izognili neprijetnim pikom, pri daljših prevozih pa izključili možnost zadušitve čebel.

Pomislil sem še na vrsto drugih drobnih stvari, tako pri panjski enoti, čebelnjaku in prikolici, vendar jih tu ne omenjam. To pa zato, da bi bilo Čebelarjenje v panjski enoti ŠUČEB čim bolj preprosto, z manj dela in več čebelarskega užitka.

Moj poglobitveni namen pri teh prizadevanjih je bila predvsem možnost širjenja pro-

stora kadar koli je to potrebno (44 – 64 oziroma 11 – 15 satov). S tem odpadejo prepogosta prestavljanja zalege, točenje medu (zaradi prostorninske stiske), vse to pa vpliva na nemoten razvoj družine in čebelarjevo delo. V AŽ panju se prostorski stiski ne moremo izogniti, zato se roj kljub velikemu prizadevanju čebelarja večkrat obesi na vejo.

Pri tem je donos medu (o tem so me čebelarji že spraševali) pri vsakem čebelarju drugačen, saj je vse odvisno prav od njegovih sposobnosti, njegove spretnosti in doslednosti. Prvi pogoj je dobra paša, tega pa si čebelarji najbolj želimo.

Če bo kdor koli od posnemovalcev v bodočnosti zadovoljen s tem opisanim načinom čebelarjenja, je bil namen tega pisanja dosežen.

Lado Šušteršič
1215 Medvode, Čelesnikova 20
Tel. (061) 611-173

Legenda:
Panjska enota = oddelek 1,2,3,4
Polovičar = en oddelek
Spodnja etaža = oddelek 1,2
Zgornja etaža = oddelek 3,4

VZREJA MATIC – ČEBELARSTVO PAVLIN

VZREJALIŠČE Z ENO NAJDALJŠIH TRADICIJ

Sela pri Semiču 3a, 8333 Semič, telefon (068) 67-324

Nudimo vam kvalitetne, izbrane matice kranjske sivke. Prednaročila sprejemamo po telefonu ali po pošti vsak dan. Prevzem osebno ali po pošti.
Se priporočamo.

Čebelarstvo

DREMELJ

Čebelarstvo
DREMELJ
– vzreja matic –
Dragovšek 13,
1275 Šmartno
pri Litiji
tel.: (061) 882-940
ali 883-931

Vsak dan od 7. do 9. ure in po 20. uri sprejemamo prednaročila za označene matice čiste kranjske sivke, odbrane pod nadzorom Kmetijskega inštituta Slovenije. Prevzem osebno ali po pošti.

Sprejemamo tudi prednaročila za zrele matičnike po ugodni ceni, dvig je možen samo osebno.

Se priporočamo.

POVERJENIKI ZA PASIŠČA

ČD Ilirska Bistrica

Franc Zadnik, Kilovče 2, 6255 Prem – tel.: (067) 86-180

ČD Idrija

Alojz Rupnik, Črni vrh 27 a, 5274 Črni vrh nad Idrijo – tel.: (065) 77-132

ČD Ig

- Tomišelj z okolico: Anton Koren, Tomišelj 41a, 1292 Ig – tel.: (061) 662-683, 266-488;
- Vrbljenje, Strahomer: Tone Oblak, Tomišelj 11, 1292 Ig – tel.: (061) 662-605;
- Brest, Mateno: Tone Pavlič, Brest 23, 1292 Ig
- Staje, Kot, Iška vas, Gornji Ig: Anton Maček, Iška vas 40a, 1292 Ig, – tel.: (061) 662-275;
- Zapotok, Dobravica, Škrilje, Golo: Jože Piškur, Dobravica 10, 1292 Ig, – tel.: (061) 662-220.

ČD Begunje pri Cerknici

Ivan Škerlj, Begunje 68a, 1382 Begunje/Cerknica – tel.: (061) 791-846 (samo pisne prijave do 1.6.1996)

ČD Črnomelj – kostanjeva paša

- Vinica: Mirko Mihelič, Vinica 15, 8344 Vinica;
- ostala območja: Martin Adlešič, Vrtna 4, 8340 Črnomelj

ČD Radovljica – Jesenice

- Jelovica: Brane Kozinc, Hraše 1a, 4248 Lesce – tel.: (064) 733-203;
- Franc Šolar, Podnart 6, 4244 Podnart, – tel.: (064) 731-134
- Pokljuka, Radovna, Mežakla: Jože Brodnik, Selska 3, 4260 Bled, tel.: (064) 741-241 S, (064) 741-033 D.

ČD Gornji grad

- Črnivec, Nove Štifte: Franc Orešnik, Šmiklavž 11, 3342 Gornji grad, – tel.: (063) 843-220;
- Bočna, Kropče: Ivan Levar, Bočna 94, 3341 Šmartno ob Dreti, – tel.: (063) 843-313;
- Gornji grad: Jože Fašun, Kocbekova 4, 3342 Gornji grad, – tel.: (063) 843-246.

ČEBELARSKA TRGOVINA

Izdelke LOGAR že poznate. Morda z razstave, morda ste jih videli pri sosedu, prijatelju. Kako tudi ne, saj gre za proizvajalca z dolgoletno tradicijo in izkušnjami.

Pridite v našo trgovino in se o naši ponudbi prepričajte sami.

Delovni čas:

vsak dan od 8. do 12. ure

in od 14. do 18. ure

ob sobotah od 8. do 12. ure.

Logar

Logar trade d.o.o., Čebelarstvo, proizvodnja in trgovina
Zupanova 1, 4208 Šenčur, tel.: (064) 41-663, faks: (064) 41-499

- PRODAM** parni topilnik za kuhanje voščin, inf. (062) 717-549 zvečer.
- PRODAM** model za valjanje AŽ satnic, inf. (069) 88-207.
- PRODAM** nove AŽ 9 S, satnike in satnice, Maks Kajzer, Dobja vas 49, Ravne, tel. (0602) 23-113.
- ZELO** ugodno prodam TAM 5000, predelan za prevoz 62 AŽ panjev 10 S in 4 polovičarje, nekaj novih prašilčkov na 5 in 7 S AŽ ter rabljene 10 S AŽ panje, inf. (061) 12-72-632.
- ISČEM** čebelarja za skupno čebelarjenje. Imam dve prevozni sredstvi za 150 družin. Samo dejanski stroški se delijo na enake dele, inf. (061) 443-815 – Novak.
- PRODAM** več čebeljih družin 5 – 10 S AŽ, inf. (064) 733-914 – Luznar, Begunje.
- PRODAM** čebelje družine na LR satju ter v maju in juniju pakete čebele, inf. Drago Korbar, Kočna 16, 4273 Blejska Dobrava, tel. (064) 874-060.
- ČE** ste onemogli in ne morete več skrbeti za čebele in bi jih brezplačno prepustili vestnemu čebelarju, pokličite (0602) 60-180.
- PRODAM** odlično ohranjen TAM 110 T10 direktni vbrizg s kontejnerjem za 66 AŽ panjev, inf. (064) 723-448.
- PRODAM** TAM 5000 za 54 AŽ panjev, inf. (069) 42-232.
- PRODAM** – zaradi starosti ne morem več čebelariti – 80 kg kvalitetnega voska, inf. (063) 720-249.
- PRODAM** TAM 110 predelan in registriran in 62 družin na 10 S AŽ panjih z mladimi maticami, inf. (061) 272-344.
- PRODAM** 5 naseljenih AŽ 10 S, inf. (061) 14-02-279.
- PRODAM** električno točilo za 3 ali 4 S, Milan Todorović, Kunvarjeva 7, 1000 Ljubljana.
- PRODAM** več čebeljih družin, inf. (064) 45-201.
- UGODNO** prodam 10 novejših kompletnih LR naseljenih panjev z mladimi maticami, inf. (067) 22-144 zvečer.
- PRODAM** Zastava 615 za prevoz 14 AŽ panjev, inf. (065) 26-803.
- PRODAM** 10 čebeljih družin na 10 S AŽ s prestavljivim čebelnjakom in priborom – vse za 2.000 DEM, inf. (061) 52-426.
- PRODAM** čebelje družine na 7 AŽ S, inf. (064) 43-495.
- PRODAM** čebelje družine na 5, 7 in 10 S AŽ, inf. (061) 733-185.
- PRODAM** nekaj čebeljih družin, Andrej Pančur, Olševik 19, Kamnik.
- PRODAM** 70 kg čistega voska, Ivan Meserko, Puščava 9, 8230 Mokronog.
- UGODNO** prodam TAM 4500 s 57 AŽ naseljenimi panji, ročno prešo za izdelovanje satnic in nekaj novih prašilčkov 3 in 7 S, inf. (061) 329-725 zjutraj ali zvečer.
- PRODAM** 40 AŽ 9 in 10 S, inf. (061) 451-467.
- KUPIM** rabljene prazne ali naseljene AŽ 10 S panje, inf. (0601) 85-082.
- MOŽNOST** nabave trietažnega AŽL panja – čebelarje obveščam, da sprejemam naročila za AŽL panje (posamezne ali četverčke) na tel. (065) 22-779 po 18. uri ali naslov: Lojze Ličen, Cankarjeva 6, 5000 Nova Gorica.
- NOVE** AŽ 10 S panje prodam, inf. (061) 50-918.
- PREVOZNI** čebelnjak TAM 5000 z 48 AŽ panji zelo ugodno prodam, inf. (062) 31-046.
- ROJE** prodam, Danilo Pečar, Simončičeva 4a, Črnuče, (061) 375-241 zvečer.
- PRODAM** 3 čebelje družine na AŽ satju, inf. (068) 46-536.
- PRODAM** čebelje družine na 7 S, inf. (068) 81-119.
- PRODAM** večje število čebeljih družin s panji ali brez, inf. (062) 722-427.
- PRODAM** 20 AŽ panjev malo rabljenih in čebelnjak, inf. (0608) 31-088.
- PRODAM** 4 čebelje družine, Češnjevek 3, Cerklje/Gorenjska, inf. (064) 421-540.
- PRODAM** čebelje družine na 5, 7 in 10 S AŽ, inf. (061) 733-185.
- PRODAM** nekaj čebeljih družin, Andrej Penčur, Olševik 19, Kamnik.
- PRODAM** 70 kg čistega voska in 10 praznih AŽ 10 S dobro ohranjenih in nizka cena. Ivan Meserko, Puščava 9, 8230 Mokronog.
- UGODNO** prodam TAM 4500 s 57 AŽ naseljenimi panji, ročno prešo za izdelovanje satnic in nekaj novih prašilčkov 3 in 7 S, inf. (061) 329-725 zjutraj ali zvečer.
- PRODAM** 40 AŽ 9 in 10 S, inf. (061) 451-467.
- KUPIM** rabljene prazne ali naseljene AŽ 10 S panje, inf. (0601) 85-082.
- MOŽNOST** nabave trietažnega AŽL panja – čebelarje obveščam, da sprejemam naročila za AŽL panje (posamezne ali četverčke) na tel. (065) 22-779 po 18. uri ali naslov: Lojze Ličen, Cankarjeva 6, 5000 Nova Gorica.
- NOVE** AŽ 10 S panje prodam, inf. (061) 50-918.
- PREVOZNI** čebelnjak TAM 5000 z 48 AŽ panji zelo ugodno prodam, inf. (062) 31-046.

VZREJA MATIC LADISLAV VOZELJ

Dragošek 18, 1275 Šmartno pri Litiji telefon (0609) 618-786

Nudimo vam kvalitetne izbrane in označene matice kranjske pasme.

Prednaročila spejemamo vsak dan od 19. do 21. ure. Prezem je možen osebno po dogovoru. Matice pošiljam tudi po pošti po povzetju, a le nad pet matic.

PRIJAVE ZA XIX. SREČANJE IN TEKMOVANJE MLADIH ČEBELARJEV, 11. MAJA 1996 OB 9. URI V OŠ OB DRAVINJI V SLOVENSКИH KONJICAH

Čebelarke kroške in njihove mentorje obveščamo, da naj najpozneje do 5. maja 1996 pisno prijavijo svoje ekipe na tekmovanje mladih čebelarjev na naslov: Čebelarska zveza Slovenije, Cankarjeva 3, 1000 Ljubljana, tel. (061) 210-992.

Pogoji za prijavo so bili objavljeni v številki 4/96.

**ČZS, Komisija za izobraževanje
in čebelarski naraščaj**

JOŽE RIHAR s.p. **ČEBELARSTVO IN IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME**

- izdelujemo žične matične rešetke za vse vrste panjev, čebelarske lopatke, plastične odtočne pipe, lovilce rojev, stroje za ometanje čebel,
- meljemo sladkor in izdelujemo sladkorne pogače, na zalogi pa imamo že narejene pogače po konkurenčnih cenah – prepričajte se.

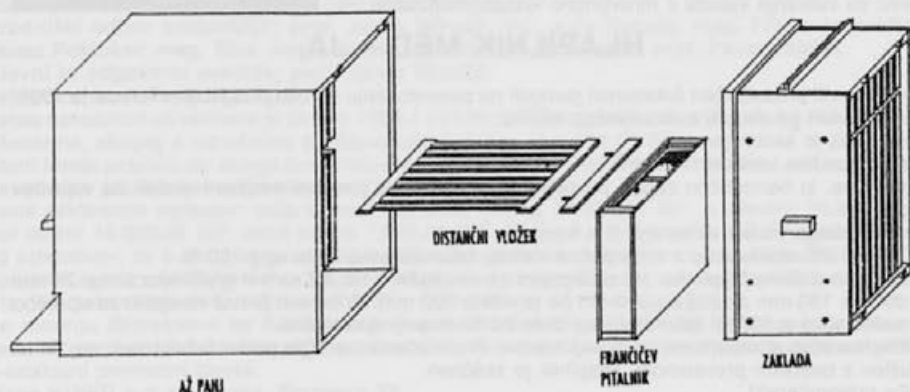
Jože Rihar, Gabrje 42, 61356 Dobrova; tel/fax: 061 641-106

MIZARSTVO KRŽE – z dolgoletno tradicijo – VRHNIKA

Izdelujemo kakovostne AŽ panje po konkurenčnih cenah. Panji so iz kakovostnega smrekovega lesa in rogljičeni (cinkani). Satniki so iz lipovega lesa in vrtani za žičenje. Desetsatne AŽ panje lahko dobite takoj, za ostale vrste panjev tipa AŽ pa sprejemamo naročila.

NOVO! Sprejemamo tudi naročila za izdelavo in dobavo ORIGINALNIH ZAKLAD, distančnih vložkov in pitalnikov za 10-satne AŽ panje po najnovejših izpopolnitvah avtorjev I. Frančiča in M. Debelaka.

Franč Krže, Idrijska 10, 61360 Vrhnika, telefon (061) 751-317

RAKOVEC
GUNCELJSKA 28/a
1210 LJUBLJANA ŠENTVID
 Telefon – fax: (061) 51-076

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME

IZDELUJEMO:

- točila za med z ročnim ali električnim pogonom iz aluminija ali nerjaveče pločevine
- kadičnike
- lovilce rojev AŽ, LR, smukalce cvetnega prahu 330/280, matičnice
- cedila za med – enojna in dvojna
- posode za med 30, 50, 80 l
- posode in stojala za odkrivanje satja
- čebelarski pribor (vilice, univerzalne klešče, klešče za satnike, matične klešče)
- oprema za panje (razstojišča AŽ 5 do 15 – nosilci matičnih rešetk, matične rešetke – matične rešetke haneman – LR sponke – zapahi – žica za žičenje satnikov)

NOVO! SMUKALCI ZA CVETNI PRAH

Cene so konkurenčne

se priporočamo!

KOVINOPLASTIKA MEDJA
MEDJA FRANČIŠEK EDVARD s.t.
 Lipce 7/b BLEJSKA DOBRAVA
 TEL. & FAX (064) 874-037
 64273 BLEJSKA DOBRAVA

ČEBELARSTVO MEDJA FRANC

Čebelarje obveščamo, da smo razvili v sodelovanju z dr. vet. med. Janezom Jelencem, prof. Janezom Miheličem in g. Milanom Megličem posebno za AŽ panj prilagojeno pravo za zatiranje varoze z mravljinčno kislino imenovano

HLAPILNIK MED – JA,

ki je bil prvič predstavljen čebelarski javnosti na posvetovanju v Polju pri Ljubljani februarja 1996. Nudimo vam ga skupaj z mravljinčno kislino.

- Hlapilnik je sestavljen iz
- PE posodice velikosti 130 cm³
 - pokrova, ki hermetično zapira posodico ter izrezom za posebni mrežasti vložek za vstavev pivnika
 - mrežastega vložka dimenzije 9 x 5 cm
 - 100 ml PE stekleničko z mravljinčno kislino, laboratorijsko čisto op.p. 60 %
- Širina in dolžina hlapilnika sta prilagojeni za montažo v 1/2 AŽ sata v gradilniku širine 24 mm in dolžine 190 mm skupaj s pivnikom pa je višina 100 mm. Priloženo je tudi navodilo za uporabo in steklenička s 100 ml laboratorijsko čiste 60 % mravljinčne kisline.

Prednaročila sprejemamo na gornji naslov. Priporočamo naročila preko čebelarskih družen ali društev z osebnim prevzemom. Hlapilnik je zaščiten.

Se priporočamo!

**APIS M & D.D.O.O.
MARKO DEBEVEC
ČUŽA 7**

61360 VRHNIKA

telefon: (061) 751-282

Odprto: od 9.-12. in 16.-18. ure

**PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH
KUHA VOŠČIN IN TAKOJŠNJA MENJAVA VOŠČIN ZA SATNICE
PREVZEM VOŠČIN SAMO V NEPRODUŠNIH PLASTIČNIH VREČAH**

Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti:

- Urejeno imamo vso dokumentacijo in pogoje za izdelavo
- Satnice izdelujemo na novih sodobnih strojih, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli
- Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 126 °C
- Priporočamo vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pa pridemo po vosek tudi sami
- Iz enega kilograma voska izdelamo po dogovoru od enajst do dvanajst AŽ satnic
- Cene za predelavo voska v satnice so zelo ugodne
- Občasno odkupimo pretopljen vosek
- Nudimo satnike vrtane 6x, limane, zbite
- Cena predelave voska je od 210 do 240 SIT/kg

ODPRTO IMAMO VSAK DELOVNIK OD 9.-12. IN OD 16.-18. URE, OB SOBOTAH PA OD 9.-12. URE.

PRIZNANO VZREJALIŠČE MATIC APIS M & D.D.O.O. VRHNIKA

sprejema prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Konec maja in junija so na voljo čebelje družine na petih, sedmih in desetih satih.

- Izdelujemo beljakovinske povnovredne pogače za krmljenje čebel, po želji z dodatkom zdravil.

- NOVO! -

Nudimo vam ves čebelarski repro material.

- NOVO! -

Nudimo vam ves čebelarski repro material

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, fax: 126-13-35.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca.

Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: inž. Marjan Skok, Stanislav Hajdinjak, prof. Pavle Zaletel, dr. Janez Poklukar, dipl. oec. Aleš Mižigoj.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, mag. Franc Javornik, dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko-Rogelj, inž. Marjan Debelak in prof. Pavle Zaletel.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič.

Lektorica: prof. Nuša Radinja.

Letna naročnina za nečlane je za leto 1996 4.550,00 SIT. Posamezna številka stane 450,00 SIT.

Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 4.000,00 SIT.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cene reklamnih oglasov: cela barvna stran na ovitku 50.000,00 SIT, v sredini 30.000,00 SIT, pol strani 15.000,00 SIT, četrt strani 7.000,00 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 40,00 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka tolarkega žiro računa pri APP v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za informiranje Republike Slovenije (23/39-92) je mesečnik Slovenski čebelar proizvod informativnega značaja (13. točka tarifne številke 3), za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek.

Tiska KURIR p.o. Ljubljana, Parmova 39.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

IDEJE IN STOLETNA ŽELJA SLOVENCEV
PO LASTNI TOVARNI SLADKORJA SE JE URESNIČILA
DAVNEGA LETA 1979.

ŽIVIMO IN DELAMO Z VAMI
– SLEDIMO SODOBNI TEHNOLOGIJI
– POGOJU ZDRAVE PREHRANE IN PREŽIVETJA!

KI SLADI ŽIVLJENJE,
DAJE KRUH
DELAVCEM IN KMETOM,
– OBETA BOLJŠI JUTRI!

TO JE
TOVARNA SLADKORJA V ORMOŽU!